

ชีวประวัติทางการเมืองของเดิ้ง เสี่ยวผิง*

(1904-1981)

สมชาย ภัทรอนานันท์**

“เดิ้ง เสี่ยวผิง เป็นผู้มีความสามารถทางการเมือง
อันยอดเยี่ยมที่หาผู้เทียบเคียงได้ยากยิ่ง”

HEMA JEOTONG¹

ก งไม่มีใครปฏิเสธได้ว่าเดิ้ง เสี่ยวผิง คือ ผู้นำที่สำคัญที่สุดคนหนึ่งของโลกในปลายศตวรรษที่ 20 เรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตของเขานับเป็นที่สนอกสนใจของผู้คนทั่วโลก² ความสนอกสนใจนี้นอกจากจะเกิดจากความสำเร็จของ “การปฏิรูปเศรษฐกิจสังคมนิยมที่มีลักษณะเฉพาะของจีน” ซึ่งเดิ้งเป็นผู้ริเริ่มแล้ว ยังเกิดจากประสบการณ์ทางการเมือง “ที่เหลือเชื่อ” ของตัวเขารองอีกด้วย เส้นทางชีวิตทางการเมืองของเดิ้งเป็นเส้นทาง “วิบาก” ที่เลี้ยวลดคงเดี้ยวด้วยฟันฝ่าอุปสรรคหลากหลายหนามแส้นเข็ญยิ่งกว่าผู้นำ

ทางการเมืองคนใด - ไม่ว่าในตะวันตกหรือในตะวันออก - ในศตวรรษนี้³ เขาเคย “ตกอับ” ทางการเมืองถูกปลดออกจากตำแหน่งถึงสามครั้ง สามครา (โดยเฉพาะครั้งสุดท้ายนั้นเขาสูญเสียตำแหน่งขณะที่มีอายุถึง 72 ปี) แต่ก็ยังสามารถกลับสู่อำนาจอย่างยิ่งใหญ่ได้ ปัจจุบัน เดิ้งคือผู้นำสูงสุด (paramount leader) ของประเทศจีน⁴ อะไรคือเงื่อนไข ปัจจัย ที่นำไปสู่การตกต่ำและการคืนสู่อำนาจทางการเมืองของเดิ้ง เป็นประเด็นที่บุคคลชั้นนี้ต้องการจะค้นหาคำตอบ โดยผู้เขียนจะทำการศึกษาชีวิตของเดิ้ง ตั้งแต่เยาววัย

* ผู้เขียนขอขอบคุณผู้อ่านทุกท่านที่ให้คำวิจารณ์ที่เป็นประโยชน์แก่การปรับปรุงบทความ

** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. คำพูดดังกล่าวของHEMA อ้างใน David Shambaugh, “Deng Xiaoping : The Politician,” China Quarterly, September 1993, p. 456.

2. ความสำคัญของเดิ้งจะเห็นได้จากเมื่อเข้าร่วมเป็นหัวหน้าคณะอาจารย์และอาจารย์ชั้นนำ 20 คน มาวิเคราะห์ว่าเมื่อไม่มีเดิ้งแล้ว จะเกิดอะไรขึ้นกับสังคมจีน ดู Far Eastern Economic Review, May 18, 1995, pp. 18-20.

3. Uli Franz, Deng Xiaoping (New York : Harcourt Brace Jovanovich, 1988), p.ix.

4. Shambaugh, “Deng Xiaoping”, p. 479.

จนถึงการก้าวขึ้นสู่รัฐผู้นำสูงสุดของประเทศจีน

วัยเยาว์ในปารีส

เดิ่ง เสี่ยวผิงเกิดในครอบครัวเจ้าที่ดิน เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 1904 ที่หมู่บ้านพายฟาง ชาน ตำบลเซียะซิง อำเภอหวังอัน มณฑล เชนวน เมื่อแรกเกิดมีเชื้อว่าเดิ่ง เซียนเชิ่ง พ่อ ไปโรงเรียนเมื่ออายุ 5 ขวบ ครูประจำหมู่บ้านได้เปลี่ยนชื่อให้ใหม่เป็น เดิ่ง เอยเหียน HEMA หมายความโปรดของเดิ่งอธิบายว่า การที่ครูเปลี่ยนชื่อให้ คงเป็นเพราะ เซียนเชิ่ง แปลว่ามา ก่อนเทพซึ่งฟังดูแล้วไม่เหมาะสม

เมื่อจบประถมสูงที่โรงเรียนประจำอำเภอ ในปี 1918 แล้ว เดิ่งสอบเรียนต่อในระดับมัธยมที่ โรงเรียนเดิม แต่เรียนได้ไม่นานก็ลาออกจากแล้ว เดินทางไปปักกิ่งเมืองหลวง เพื่อเข้าโรงเรียนเตรียมสำหรับผู้ที่จะไปศึกษาต่อในฝรั่งเศสแบบเรียนไปด้วย⁵

เดิ่งพร้อมเพื่อนนักเรียนเดินทางจากฉงชิ่ง เมื่อ 27 สิงหาคม 1920 มุ่งหน้าสู่เชียงไฮ้ โดยมี จุดหมายปลายทางอยู่ที่ฝรั่งเศส เมื่อถึงฝรั่งเศส

เดิ่งถูกส่งไปเรียนที่โรงเรียนมัธยมบายอส เมืองนอร์มังดี เรียนได้ประมาณ 5 เดือนก็ต้องลาออกจากไม่มีเงินเรียนต่อ หลังจากนั้นก็ได้ทำงานในโรงงานเป็นกรรมกรหลอมเหล็ก ทำดอกไม้ประดิษฐ์ ผลิตรองเท้ายาง รวมทั้งทำงานในแผนกตกแต่งรถยนต์ของ雷諾ลด์ด้วย ความรู้ที่ได้จากที่นี่มีประโยชน์ต่อเดิ่งมากเมื่อเขากลับสู่ไปใช้แรงงานที่เจียงซีในช่วงการปฏิวัติวัฒธรรม

ขณะที่เดิ่งอยู่ในฝรั่งเศสนั้น พรรคอมมิวนิสต์จีน (พคจ.) ได้เคลื่อนไหวในหมู่นักเรียนจีนในฝรั่งเศส อย่างคึกคัก แต่ในช่วงแรกๆ เดิ่งไม่ได้เข้าร่วมการเคลื่อนไหว เมื่อเวลา เอิน หลายจัดตั้งสันนิบาตเยาวชนคอมมิวนิสต์ จีนสาขาญี่ปุ่นในเดือนมิถุนายน 1922 จึงได้สมัครเป็นสมาชิก และต่อมาได้เป็นสมาชิกพคจ.ด้วย เดิ่งเป็นสมาชิกสันนิบาตและสมาชิกพรรคอมมิวนิสต์ฝรั่งเศส เป็นที่อกเดียงกันอยู่ บ้างก็ว่า เดิ่งเป็นสมาชิกสันนิบาต เมื่อปี 1922 เป็นสมาชิกพรรครปป. 1924⁶ บ้างก็ว่าเป็นสมาชิกสันนิบาตในปลายปี 1923 หรือต้นปี 1924 และเป็นสมาชิกพรรครปป. 1926 ที่มอสโกร์⁷

5. HEMA, บ้าเดิ่งของฉัน แปลโดย สุขสันต์ วิเวกเมธาการ (กรุงเทพฯ : ผู้จัดการ, 2537), น. 60-63. โรงเรียนเตรียมฯ เป็นโรงเรียนที่ได้รับความนิยมมากในสมัยปฏิรูปการศึกษาจีนช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ในสมัยนั้น จีนเป็นประเทศที่อ่อนแอ ถูกจักรพรรดินิยมตะวันตกบุ่มหงส์รังแก เยาวชนจีนซึ่งมีอุดมการณ์ต้องการแสวงหาหนทางใหม่ในการกอบกู้ประเทศชาติ มีความประสงค์จะเดินทางไปศึกษาต่อในตะวันตกเป็นจำนวนมาก ใช้ หยวนเหย, หุ้ว อี้จาง, หลี สือเจิง จีนคิดช่วยเหลือ เยาวชนตั้งกล่าว โดยจัดตั้งโรงเรียนเตรียมฯ ขึ้นในปี 1912 โรงเรียนแห่งนี้ซ้ายแนะนำสถานศึกษา ซึ่งทางโอกาส เน้นการเรียนแบบประยุกต์ เพื่อขยายโอกาสการเรียนในต่างประเทศ

6. เพิงอ้าง, น. 107 ; Richard Evans, Deng Xiaoping and the Making of Modern China (London : Hamish Hamilton, 1993), p. 19. ; and Franz, Deng Xiaoping, p. 44.

7. Benjamin Yang, "The Making of a Pragmatic Communist : The Early Life of Deng Xiaoping, 1904-49", China Quarterly, September 1993, pp. 446-47. Yang ยืนยันว่าเดิ่งไม่ได้เป็นสมาชิกพรรครปป. โดยอาศัยข้อมูลจากบทความชื่อ "No. 1 report of the Chinese Communist Youth League in Europe." ซึ่งเขียนโดยใจ เอินหลายภายใต้นามปากกาหุ้วเหยา ในบทความชื่นชมใจระบุว่าสมาชิกสันนิบาตจะสมัครเป็นสมาชิกพรรครปปได้ เว้นเสียแต่จะได้รับอนุญาตเป็นกรณีพิเศษ ส่วนผู้ที่เชื่อว่าเดิ่งเป็นสมาชิกพรรครปป เมื่อปี 1924 อ้างว่าระเบียบการของพรรคระบุว่า ผู้ใดที่ตั่งตัวแห่งในคณะกรรมการของสันนิบาตจะได้เป็นสมาชิกพรรครปปด้วย ดังนั้นมีเดิ่งเป็นกรรมการของสันนิบาตในปี ดังกล่าวก็ย่อมจะได้เป็นสมาชิกพรรครปปโดยปริยาย

เมื่อโจวและผู้นำคนอื่นๆ เดินทางไปสหภาพโซเวียตหรือจีน เดิ่งได้กล้ายเป็นผู้นำคนสำคัญของสันนิบาต กิจกรรมหลักของเดิ่งขณะที่อยู่ในฝรั่งเศส ได้แก่การเข้าร่วมกองบรรณาธิการ Red Light (หนังสือพิมพ์ของสันนิบาต) เดิ่งเป็นหัวหน้าขึ้นบทความและจัดพิมพ์ เนื่องจากมีความเชี่ยวชาญในด้านการพิมพ์ เพื่อนๆ จึงตั้งสมญานามให้ว่า “Docteur du Duplication”⁸ การเคลื่อนไหวของสันนิบาตได้ตกเป็นเป้าความสนใจของตำรวจฝรั่งเศส วันที่ 7 มกราคม 1926 เดิ่งและสหาย 20 คน ได้หลบหนีการจับกุมของตำรวจฝรั่งเศสไปยังสหภาพโซเวียต ปิดจาก การใช้ชีวิตในฝรั่งเศสซึ่งได้ดำเนินมาเป็นเวลา 5 ปีเศษลงอย่างสิ้นเชิง⁹

ถ้าจะถามว่าเดิ่งได้อะไรจากการใช้ชีวิตที่ฝรั่งเศส? เหมาเหมาอ้างว่าประสบการณ์ในฝรั่งเศส นอกจากจะทำให้เดิ่งกล้ายเป็นมาร์กชีฟต์แล้ว ยังทำให้เขาเป็น “นักปฏิวัติมืออาชีพที่เปลี่ยนลัคน์ด้วยประสบการณ์” อีกด้วย¹⁰ ความเห็นดังกล่าวดูจะเกินเลยความเป็นจริงค่อนข้างมาก เพราะการเคลื่อนไหวของชาวคอมมิวนิสต์จีนในฝรั่งเศสนั้นไม่ได้เพชญูกับการปราบปรามที่โหดเหี้ยมรุนแรงถึงขั้นที่จะหล่อหลอมให้เดิ่งเป็น “มืออาชีพ” ขึ้นมาได้ เมื่อเดินทางออกจากฝรั่งเศสนั้น เดิ่งยังเป็นเพียงหนุ่มน้อยวัย 22 ปี ซึ่งเพิ่งเรียนรู้บทเรียนขั้นต้นของการปฏิวัติเท่านั้น เขายังต้องผ่าน “เบ้าหลอม” อีกมากกว่าจะทำให้เขา

กลายเป็น “นักปฏิวัติอาชีพที่เปลี่ยนลัคน์ด้วยประสบการณ์” ได้ ในทศวรรษของผู้เขียน สิ่งสำคัญที่สุดที่เดิ่งได้จากการใช้ชีวิตในฝรั่งเศส นอกจากการได้เข้าร่วมองค์การจัดตั้งของ พคจ. ก็คือการได้รู้จักและสนิทสนมกับบุคคลซึ่งต่อมากล้ายเป็นผู้นำของพรรค. เช่น เนี่ย หยงเจิน (หนึ่งในสิบจอมพลของจีน) หลี ฟูชุน (รองนายกรัฐมนตรี) และโดยเฉพาะอย่างยิ่งโจว เอิน หลาย¹¹ ความสัมพันธ์นี้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตทางการเมืองของเดิ่งในช่วงการกลับคืนสู่อันชาหังการปฏิวัติใหญ่ทางวัฒนธรรม

การลุกขึ้นสู้ที่กวاشลี

ระหว่าง 5 ปีที่เดิ่งใช้ชีวิตในฝรั่งเศสนั้น สถานการณ์การเมืองภายในประเทศจีนก่อการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวง เหล่าบรรดาขุนศึก (warlords) สามารถขยายดินแดนของพวกเขากลอกไปเกือบทั่วประเทศ จำนวนขุนศึกใหญ่ถอย มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นหลายร้อยคน ขุนศึกเหล่านี้ มีทั้งกองทัพและดินแดนภายใต้การครอบครองของตนเอง พากเข้าตั้งตัวเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อรัฐบาลที่ปักกิ่ง¹²

โดยการซื้อขายของโคมินเทิร์น พคจ. ได้ทำแนวร่วมกับกัมภินดังเพื่อทำสำราญปราบขุนศึก ในปี 1923 ผู้นำ พคจ. หลายคน เช่น หลี ต้าจ้าว, เหมา เจ่อตุง, โจว เอินหลาย เป็นต้น ได้เข้าร่วมทำงานภายใต้การก้ามินดัง ตุรุ้วันปี 1926

8. Ibid., p. 446.

9. เหมาเหมา, ป้าเดิ่งของฉัน, น. 146.

10. เพียงอ้าง, น. 147.

11. เพียงอ้าง, น. 85, 116-18, 129-30. ในหนังสือเล่มนี้เหมาเหมาได้บรรยายถึงความสัมพันธ์อันลึกซึ้งระหว่างเดิ่งกับบรรดา old guard ไว้หลายแห่ง เมื่ออ่านแล้วจะช่วยให้เข้าใจว่าทำไมเดิ่งถึงกลับคืนสู่อันชาหังการปฏิวัติครั้งหลายหน

12. Evans, Deng Xiaoping, p. 25.

กองกำลังพันธมิตรกัมมินตั้ง คอมมิวนิสต์ ได้ยาตราทัพปราบขุนศึกภาคเหนือ¹³

ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว เดิ่งถูกส่งตัวจากมอสโครว์ให้ไปปฏิบัติงานที่ชีอานในกองทัพของผีเสียง ขุนศึกภาคเหนือซึ่งแบร์พักต์ร์มา ร่วมมือกับ พคจ. เดิ่งทำงานในกองทัพของผีเสียง ได้ประมาณ 3 เดือน เมื่อเจียง ไคเช็ค ทรงคุณทำกรกวัดลังスマชิกพร้อมกับคอมมิวนิสต์ในเดือนเมษายน 1927 ผีเสียงเข้าห้องเจียง สัมภาษณ์เดิ่ง และスマชิกพร้อมกว่า 50 คน ออกจากกองทัพว่ากันว่า เพราะผีเสียงเป็นคริสต์เดียน เข้าเจียงไม่เข่นฆ่า คอมมิวนิสต์เหมือนชั้นที่เจียงทำ¹⁴

หลังจากถูกขับออกจากกองทัพผีเสียง เดิ่งเดินทางไปรายงานตัวกับคณะกรรมการการทหารของศูนย์กลางพรรคที่หุ่ร์อี้น แล้วได้รับการแต่งตั้งให้ทำงานเลขานุการในสำนักเลขาริการพรรคร่วม หน้าที่จัดเก็บเอกสาร ร่างหนังสือโต้ตอบ จัดเตรียมการประชุม ตลอดจนติดต่อประสานงานกับหน่วยต่างๆ¹⁵ เพื่อความปลอดภัยในการทำงาน เขายังได้ใช้ชื่อจัดตั้งว่า เดิ่ง เสี่ยวผิง (เสี่ยว แปลว่าเล็ก ผิง แปลว่า สันดิ สม่าเสมอ หรือสมดุล)¹⁶ ต่อมาเมื่อศูนย์กลางพรรคร้ายไป

ที่เชียงไฮ้ เดิ่งได้เลื่อนตำแหน่งเป็นหัวหน้าฝ่ายเลขานุการ แม้ว่าจะไม่ใช่ตำแหน่งที่มีความสำคัญทางการเมือง แต่มันเป็นการเปิดโอกาสให้เดิ่งได้สร้างความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับผู้นำพรรค ความสัมพันธ์อันดีกับโจว เอินหลาย ซึ่งเริ่มต้นที่ปารีสก์ได้รับการพัฒนาให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ในช่วงนี้เดิ่งกับโจวได้พักในบ้านหลังเดียวกันเป็นเวลาถึงครึ่งปี¹⁷

ภายหลังที่แต่งแยกกับกัมมินตั้ง พคจ. มีมติให้ก่อการลุกขึ้นสู่ในมณฑลหุหาน หุหะเปี่ย กวางตุ้ง และเจียงซี เป้าหมายของการ ลุกขึ้นสู้ ดังกล่าวคือการยึดเมืองสำคัญ เพื่อใช้เป็นฐานในการยึดอำนาจราชวงศ์กัมมินตั้ง แต่การลุกขึ้นสู้ล้วนแต่ประสบความพ่ายแพ้อย่างยับยาวยในเวลาไม่กี่วัน บรรดากองกำลังของ พคจ. รวมทั้งกองกำลังของเหมาจ้ำต้องล่าถอยไปเคลื่อนไหวในเขตชนบทที่ห่างไกล¹⁸

เพื่อย้ายการต่อสู้ของพรรคร่วมปี 1929 เดิ่งได้รับมอบหมายให้ไปดำเนินการก่อการลุกขึ้นสู้ที่กวางสี ภาระหน้าที่ดังกล่าวบันเป็นความรับผิดชอบสำคัญที่พรรคอมมอนให้เดิ่งทำโดยลำพัง เป็นครั้งแรก โดยการแนะนำของ约瑟夫·斯大林 เดิ่ง

13. รายละเอียดดู June Grasso, Jay Corrin and Michael Kort, Modernization and Revolution in China. (New York : M.E. Sharpe, 1991) pp. 88-95.

14. Shambaugh, "Deng Xiaoping", p. 463. เมื่อญี่ปุ่นรุกรานจีนผีเสียงได้หันกลับมาร่วมมือ กับ พคจ. อีก เข้าเสียชีวิต ในเดือนกันยายน 1948 จากอุบัติเหตุเพลิงไหม้เรือโดยสาร ภัยหลังการปลดปล่อยภารياของเข้า หลี เตือนวน ได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

15. เหมาเหมา, ป้าเติ่งของฉัน, n. 182.

16. Evans, Deng Xiaoping, p.44. สุนัสน์วิเวกเมธาก แปล "เสี่ยวผิง" ว่าหมายถึง คนเล็กน้อยธรรมชาติ. ดู ป้าเติ่งของฉัน, n. 182.

17. เหมาเหมา, ป้าเติ่งของฉัน, n. 204.

18. Laszlo Ladany, The Communist Party of China and Marxism 1921-1985 : A Self-Portrait (London : C Hurst, 1992), pp. 17-19. หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือที่น่าสนใจมาก เพราะผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ได้เคราะห์ พคจ. จากเอกสารของทางการจีน ซึ่งเข้าได้ประมวลและตีพิมพ์ในจดหมายข่าวรายสัปดาห์ชื่อ Chaina News Analysis ระหว่างปี 1953-1982 ในเอกสารดังกล่าวมีข้อมูลที่ไม่เคยเปิดเผยในบุคคลมาก่อนเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีประโยชน์อย่างยิ่งในการประเมินประวัติศาสตร์ของพคจ.

เดินทางจากเชียงไฮ้ไปถึงกว่างสีโดยปลอดภัยที่กว้างสีเดิ้งได้ร่วมมือกับสมาชิกพรรคซึ่งเคลื่อนไหวอยู่ก่อนแล้วจัดตั้งกองทัพแดงที่ 7 และที่ 8 ขึ้นในฐานที่มั่นแข็งจ้าวไวยาจัง ด้วยความอ่อนหัดประกอบกับต้องแพชญกับกองกำลังที่เห็นอกว่าของก้มินตั้ง การลุกขึ้นสู้รัตน์นั้นจึงจบลงด้วยการพ่ายแพ้อย่างย่อยยับในเดือนมกราคม 1931 ฐานที่มั่นที่เดิ้งจัดตั้งขึ้นถูกทำลายลงอย่างสิ้นเชิง นับเป็นฐานที่มั่นที่มีอายุสั้นที่สุดในประวัติการปฏิวัติของ พค.¹⁹

บรรดาสาขาวของเดิ้งพยายามที่จะปกปิดความพ่ายแพ้ครั้งนี้ ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงแล้วมันเป็นเรื่องเข้าใจได้ที่คนหนุ่มวัยเบญจเพสซึ่งไม่เคยผ่านการสู้รบแม้แต่ครั้งเดียว (นอกจากการฝึกอบรมทางการทหารขั้นพื้นฐานที่มอสโคร์) จะไม่สามารถนำพาการลุกขึ้นสู้ไปสู่ชัยชนะได้ ยิ่งถ้าเราคำนึงถึงความเป็นจริงที่ว่า แม้แต่ผู้ที่มีประสบการณ์ทางทหาร เช่น เอ่อ หลง, เนิน ยี, จู เต่อ กิลวนแต่เกือบเอาด้วยไม่รอดทั้งนั้น²⁰ ความพ่ายแพ้ของเดิ้งจึงไม่ใช่เรื่องแปลกอะไรโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อหลี ลีชานส่งเดิ้ง กามมา ควบคุมให้เดิ้ง เสียผิดใจมีสำคัญตามดิ ของศูนย์กลางด้วยแล้ว ความหายนะกียิ่งมากถึงเรวี่ยงขึ้น²¹ แต่ทั้งนี้มิใช่ว่าหากเดิ้งปฏิวัติการโดยไม่ถูกควบคุมจากศูนย์กลางแล้วจะสามารถ

หลีกหนีความพ่ายแพ้ได้ ยุทธการบ้านดอกเหมยย้อมเป็นสีน้ำเงินได้เป็นอย่างดี ในการburnที่บ้านดอกเหมย เดิ้งสั่งทหารใจมีตัวคิกลโดยไม่รู้สภาพที่เป็นจริง ทำให้กองทัพแดงประสบความเสียหายอย่างหนัก แกนนำของ พค. ในกองทัพได้รับบาดเจ็บมากกว่าครึ่ง เหมาเหมากล่าวว่า “ความสูญเสียที่ยุทธภูมิบ้านดอกเหมยทำให้กองทัพแดงที่ 7 วิกฤติหนัก ทหารเห็นอยู่ล้าเสียหวั่น กำลังใจตกต่ำ ทั้งกองทัพเต็มไปด้วยความ恐怖”²²

นอกจากความพ่ายแพ้ดังกล่าวแล้ว ในช่วงนี้ยังมีเหตุการณ์สำคัญอีกเหตุการณ์หนึ่งที่ถือว่าเป็น “จุดดำ” ในชีวิตของเดิ้ง เรื่องมีอยู่ว่า เมื่อเดิ้งพ่ายแพ้เข้าได้นำกำลังไปสมทบกับเหมาที่เจียงซี ขณะที่เดิ้งเดินทางกลับจากการติดต่อกับกองกำลังของเหมาซึ่งเคลื่อนไหวอยู่บริเวณจังหวัดชาน เขายังคงเสียบปืนสู้ของทหารแดงซึ่งรอเขาอยู่ที่เมืองจงยี เดิ้งในฐานะผู้ชี้แนะการเมือง (political commissar) แทนที่จะรับรู้ไปช่วยเหลือทหารของตน กลับเขียนจดหมายบอกให้ทหารเหล่านั้นหาทางเดินทางไปยังจังหวัดชานเอง ส่วนตัวเขายังคงเดินทางไปเชียงไฮ้ เนื่องจาก การกระทำดังกล่าวทำให้เดิ้งถูกสอบสวน ปรากฏว่าเขามีถูกกล่าวโทษได้²³ แต่ในงานเขียนชื่อ “ประวัติย่อของกองทัพแดงที่ 7” ซึ่งอำนวยการ

19. รายละเอียดดู Franz, Deng Xiaoping, pp. 77-88.

20. Ladany, The Communist Party of China, pp. 20-22, 29-30.

21. รายละเอียดดู Ibid, pp. 25-26 ; Evans, Deng Xiaoping, pp. 53-56.

หลี ลีชาน เข้ารับตำแหน่งผู้นำพรรคในต้นปี 1930 เขายังคงเดินทางไปเชียงไฮ้ เนื่องจากความพ่ายแพ้ในฐานที่มั่น ทำให้เขาเห็นว่าการปฏิวัติจีนจะเป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิวัติโลกสถานการณ์ในจีนสุกงอมแล้วสำหรับการลุกขึ้นยังคงดำเนินต่อไป หลีออกคำสั่งให้กองทัพแดงเข้ายึดเมืองสำคัญในภาคกลางและภาคใต้ ผลก็คือกองทัพแดงประสบความพ่ายแพ้ในทุกท้องที่ สมาชิกพรรคลดจาก 190,000 คน เหลือเพียง 120,000 คน หลีทุมด่านานในเดือนกันยายน 1930 แนวทางหลี ลีชาน นี้ถือว่าเป็นแนวทางที่ต้องก้ามกับความคิด “ชนบทล้อมเมือง” ของเหมา.

22. เหมาเหมา, ป้าเดิ้งของฉัน, น. 324-25.

23. Evans, Deng Xiaoping, p. 57.

เขียนโดยเฉินยีที่เยนอานเมื่อปี 1942 กล่าวว่า “มันเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมสมอย่างยิ่งที่เดิ้งปิน (ซึ่งจัดตั้งของเดิ้งขณะเคลื่อนไหวที่กว้างสี-ผู้เขียน) ละทิ้งกองทัพในยามหนาสีวันน้ำขวน เช่นนั้น”²⁴ ในช่วงปฏิวัติพันธุรัม เรดการ์ดได้พยายามเอาเหตุการณ์นี้มาใจเต็งว่าหนีทัพ เพราะความชื้นลาดดาข้าว เอกสารของเรดการ์ดบรรยายว่า

“ที่ยอดเข้าห่างจากเมืองจะยี 10 กิโลเมตร กันที่ที่ได้อินเสียงการต่อสู้ มือเท้าของเขาก็เริ่มสั่นเทาและชัดเพื่อด้วยความหวาดกลัว เขายังกระดายของมาจากการเป้าและเขียนว่า “ผมเพิ่งกลับจากเจนนาและได้อินเสียงการสูบนอย่างดุเดือดแต่ไกล ผมคาดว่าพวกคุณคงถูกใจมี และกำลังล่าถอย เนื่องจากผมติดตามพวกคุณไม่ทัน ขอใหพวกคุณเดินทางไปจิงกางชานตามลำพัง และเข้าร่วมกับกองทัพแดงที่นั้น” เพื่อหาข้ออ้างสำหรับการหนีทัพ เขายังล่าวเพิ่มเติมอีกว่า “ผมจะถือโอกาสหนึ่งในการงานสภาพของกองทัพแดงที่ 7 ต่อคณะกรรมการกลาง” ...โดยไม่รักษา เขายังคงหันสู่ห้องที่สุดสายทันที”²⁵

เลขาธิการพาร์คเมืองยุ่ยจินและการตอบอันทางการเมืองครั้งแรก

เดือนสิงหาคม 1931 เดิ้งเดินทางออก

จากเชียงไฮ้อีกครั้ง คราวนี้เดิ้งได้รับมอบหมายจากศูนย์กลางพาร์คให้ไปดำเนินตำแหน่ง เลขาธิการพาร์คเมืองยุ่ยจิน ยุ่ยจินดังอยู่ในมณฑลเจียงซีไกลักบานชาญแคนฟูเจี้ยน ปี 1931 ได้มีการผนวกเขตฝูเจี้ยนตะวันตกเข้ากับยุ่ยจิน ทำให้ฐานที่มั่นเขตยุ่ยจินมีอาณาเขตครอบคลุมถึง 21 อำเภอ และมีประชากรถึง 2.5 ล้านคน ปี 1933 ศูนย์กลางพาร์คย้ายจากเชียงไฮ้มาอยังยุ่ยจิน เมื่อนี้จึงกลายเป็นเมืองหลวงของกองทัพแดง

เดิ้งเดินทางถึงยุ่ยจินหลังจากเกิด “กรณีฟูเจี้ยน” ได้ร่วมปีแล้ว กรณีดังกล่าวเป็นการกวาดล้างสามาชิกพาร์คครั้งใหญ่ของHEMA สาเหตุของความชั่วด้วยที่นำไปสู่การกวาดล้างครั้งนั้น ยังเป็นปริศนาอยู่ แต่จากข้อมูลที่มีอยู่พอจะประมวลได้ว่าฐานที่มั่นในเขตฝูเจี้ยนตะวันตกนั้น บุกเบิกโดยสามาชิกพาร์คกลุ่มนั้น เมื่อHEMAและชูเตือเคลื่อนกำลังเข้าไปยังเขตดังกล่าวในปี 1929 และ 1930 ได้เกิดความชั่วด้วยกับสามาชิกกลุ่มตั้งกล่าว ซึ่งHEMAอ้างว่าเป็นผู้สนับสนุนแนวทางหลีลีชาน ความชั่วด้วยได้ขยายตัวเป็นการต่อสู้กันด้วยกำลัง หลวิ เต้อเจา ได้นำกำลังทหารของกองทัพแดงที่สามส่วนหนึ่งลุกฮือต่อต้านHEMAในเดือนธันวาคม 1930 แต่ถูกHEMAปราบปรามลงอย่างรวดเร็ว²⁶ หลังจากนั้นHEMAได้ทำการกวาดล้างผู้ต้องสงสัยว่าสนับสนุนการลุกฮือครั้งใหญ่

24. Yang, “The Making of a Pragmatic Communist,” ft31, p. 450.

25. Franz, Deng Xiaoping, pp. 88, 315. ข้อความดังกล่าว Franz อ้างมาจากหนังสือชื่อ Short History of the Seventh Corps. ซึ่งเขียนโดย Mo Wenhua ในปี 1964 คาดว่า Mo เป็นพากของหลินเปี้ยว เมื่อหนังสือเข้าตีพิมพ์ก็ถูกตัดและเชื่อมลงสั่งเก็บทันที Mo เองถูกปลดจากตำแหน่ง (เขาเป็นประธานของโรงเรียนการเมืองการทหารของกองทัพปลดแอกประชาชน) และได้คืนสู่อันจารอึกครั้งโดยการช่วยเหลือของหลินเปี้ยว ในปี 1966 เนื่องจาก Mo ไม่เคยร่วมงานกับเดิ้งในกองทัพแดงที่ 7 ข้อมูลที่เข้าเยี่ยนได้มาจากงานเอกสาร งานเขียนของเขางานไม่น่าเชื่อตือนัก

26. Edgar Snow, Red Star Over China (Harmonsworth : Penguin Books, 1978), p. 205 ; Ladany, The Communist Party of China, p. 161.

แต่การควบคุมเขตฝูเจี้ยนไม่ใช่เรื่องง่ายสำหรับHEMA เพราะเขามิได้เป็นผู้ก่อตั้งกองทัพและฐานที่มั่นในเขตนี้ (กองทหารประจำเขตนี้คือกองทัพแดงที่ 3 ทหารส่วนใหญ่มาจากกองทัพของหลี เหวินหลุย และหลี เจ้าตู ส่วนฐานที่มั่น ก่อตั้งโดยจาง ติงเฉิง, เดิม จืออุย, และหลู ไปเต่อ)²⁷ ถึงแม้ว่าสภាភการณ์ที่แท้จริงของการกวาดล้างครั้งนี้ยังคงคลุมเครืออยู่ จากคำให้สัมภาษณ์ของHEMA เรายังประเมินได้ว่าคงมีกองทหารスマชิกพรรค และประชาชนในหลายท้องที่คัดค้านHEMA ทำให้พวกเขายังต้องตกเป็นเป้าหมายของการกวาดล้างด้วย เหมากล่าวกับเอ็ดการ์ สโนว์ ว่า ผู้ที่ถูกปราบปรามในครั้งนั้น นอกจากกลุ่ม หลิว เตอเฉาแล้ว (เหมาเรียกกลุ่มนี้ว่า Anti-Bolshevik faction) ยังมี “พวกปฏิวัติที่เอกสารรายงาน กลุ่มอื่นๆ ภายในกองทัพแดง และเขตโซเวียต” ถูกปราบปรามด้วย²⁸

การกวาดล้างของHEMA เชิงเผชิญกับการต่อต้านชนิดต่อตัว พันต่อพัน ในเขตที่หมายังไม่สามารถยึดอำนาจการนำได้ ฝ่ายตรงข้ามก็จำจัดผู้สนับสนุนเหมาเหมือนกัน เช่น จับหลี หมิงยุ่ย แม่ทัพกองทัพแดงที่ 7 นายทหารคู่ใจของเดิม สัยลูกชื่นสู้ที่กว้างสีประหารชีวิตในข้อหาปฏิปักษ์ปฏิวัติ (ต่อมาเมื่อเหมายึดอำนาจในพรรคได้อย่างเต็มขาด ในการประชุมสมัชชาครั้งที่ 7 ปี 1945 หลี หมิงยุ่ยได้รับการยกย่องให้เป็นรีชชัน)²⁹ เมื่อเดิมเดินทางมาถึงยุ่ยจิน การต่อต้านเหมายังคงดำเนินไปอย่างเข้มข้น เหมาเหมาบรรยายสภាភการณ์ตั้งกล่าวไว้ดังนี้

27. Snow, Red Star Over China, p. 197.

28. Ibid, p. 206.

29. เหมาเหมา, ป้าเดึงของฉัน, n. 338.

30. เพียงอ้าง, n. 365.

31. Ladany, The Communist Party of China, pp. 34-160.

32. Evans, Deng Xiaoping, p. 63.

33. Franz, Deng Xiaoping, p. 90.

“...เขตปกครองสีแดงที่อยู่แนวหลังกลับถูกยึดครองโดยพวกปฏิวัติแกนนำปฏิวัติและมวลชนปฏิวัติหลายคนถูกกลบลงห้าม เนพาะที่บริเวณเขาซึ่งอยู่ตรงข้ามกับที่ว่าการอำเภอ ก้มีผู้คนที่สนับสนุนฝ่ายแดงถูกฆ่าตายมากกว่าร้อยคน มวลชนพากันเอาใจออกห่าง พคจ. แกนนำมีขวัญกำลังใจตกค้า ทั่วทั้งอำเภอมีความเหดหูหงอยเหงา”³⁰

เนื่องจากเผชิญการต่อต้านดังกล่าวทำให้การกวาดล้างของHEMA ต้องยืดเยื้อออกไปถึง 14 เดือน จึงยุติลงได้ และขอบเขตการกวาดล้างก็ขยายครอบคลุมฐานที่มั่นส่วนกลาง (ฝูเจี้ยน-เจี้ยงซี) ทั้งหมด ประมาณกันว่ามีスマชิกพรรคทหารแดง และประชาชนติดกันเป็นเหยื่อของการกวาดล้างราว 4-5 พันคน มีผู้วิเคราะห์ว่าความเสียหายที่เกิดจากการกวาดล้างนี้เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้ พคจ. พ่ายแพ้ต่อเจี้ยง ไคเช็ค ในปี 1934 จนต้องเดินทัพทางไกล³¹

งานขั้นแรกที่เดิมดำเนินการในฐานะเลขานุการพรรคยุ่ยจิน ก็คือ ยุติความเสียหายที่เกิดจากการกวาดล้างของHEMA เช่นเดียวกับการตามคำสั่งของศูนย์กลางซึ่งเห็นว่าการกวาดล้างของHEMA รุนแรงเกินไป³² ในขณะนั้นมีผู้ถูกองค์กรพรรคจับกุมคุกขังอย่างผิดๆ เป็นจำนวนมาก ภายหลังการสอบสวนหาข้อเท็จจริง เดิมสรุปว่าองค์กรพรรคทำความผิดพลาดอย่างร้ายแรง การกวาดล้างในยุ่ยจินจึงยุติลง³³

มีผู้เชื่อว่าการได้มาทำงานที่ญี่ปุ่นทำให้เดิม มีโอกาสใกล้ชิดกับเหมาซึ่งส่งผลต่อความก้าวหน้าในการงานของเดิมในเวลาต่อมาล่าวคือ ในปี 1932 เหมาขัดแย้งกับตัวแทนคอมินเทิร์นและศูนย์กลางพรรคอย่างรุนแรง เดิมในฐานะของกรรมการจังหวัดเขตเจียงซี เลือกสนับสนุนเหมา ยังผลให้เข้าต้องถูกปลดจากตำแหน่ง นับเป็นการ “ตกอับ” ทางการเมืองครั้งแรกของเดิม เหมาไม่เคยลืมการสนับสนุนของเดิมในครั้งนั้น และเมื่อเขากลายเป็นผู้นำสูงสุดของพรรค เขายังได้ให้ความช่วยเหลือแก่เดิมเสมอ³⁴ ลูกสาวเดิมอ้างว่าการที่เดิมสนับสนุนเหมาในครั้งนั้น แม้ว่าจะล่วงเลยไปถึง 40 ปี เหมาก็ยังจำจ้า และใช้เป็นเหตุผลในการช่วยให้เดิมกลับสู่อำนาจอีกครั้งในปี 1973³⁵

ความสัมพันธ์ระหว่างเดิมกับเหมาที่กล่าวมานี้จะเป็นจริงแค่ไหนยังเป็นที่สงสัยกันอยู่ เนื่องจากเดิม “ตกอับ” ในข้อหาสนับสนุน “แนวทางหลั่ว หมิง” ไม่ใช่สนับสนุนเหมา หลั่ว หมิง เป็นเลขาริการพรรคเขตผู้เจียนระหว่างเดือนมีนาคม 1932 ถึงมกราคม 1933 เขากลับกล่าวหาว่าคัดค้านแนวทางการทหารของพรรค หังที่ในความเป็นจริงแล้วหลั่วเพียงแต่เห็นว่า ข้อเรียกร้องของศูนย์กลางไม่สอดคล้องกับสภาพของผู้เจียน และต้องการจะใช้ยุทธศาสตร์การทหารที่ยึดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพของห้องถีนเท่านั้น มีผู้สรุปว่า การคัดค้าน “แนวทางหลั่ว หมิง” แท้จริงแล้วมีจุดมุ่งหมายโจมตีเหมา ดังนั้นาสเหตุที่แท้จริงของ “การตกอับ” ของเดิมจึงเกิดจากการที่เขาสนับสนุนแนวทางของเหมาใน

การคัดค้านแนวทางการทหารของศูนย์กลาง แต่ปัญหามีอยู่ว่าไม่ปรากฏว่าหลั่วมีความใกล้ชิดกับเหมาแต่อย่างใด³⁶ ด้วยเหตุนี้จึงไม่สามารถจะสรุปได้ว่าการที่เดิมสนับสนุนหลั่ว ก็คือการสนับสนุนเหมา

หากเราตัดประเด็นความสัมพันธ์กับเหมาออกไป ผู้เขียนเห็นว่า สิ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับเดิมในช่วงนี้ก็คือ เขายังมีความสุกงอมทางการเมือง การสนับสนุน “แนวทางหลั่ว หมิง” แสดงให้เห็นว่าเดิมตระหนักรถึงลักษณะเฉพาะของการปฏิวัติจีนโดยเฉพาะการใช้สังคมจารยุทธเพื่ออาชนาดั้งรุ่งซึ่งมีประโยชน์มากต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเขาระหว่างสังคมต่อต้านญี่ปุ่นและสังคม proletariat ปล่อยประเทศ

เดินทัพทางไกล

เมื่อถูกถามว่าตอนเริ่มออกเดินทัพทางไกลในปลายปี 1934 นั้น เขายังหน้าที่อะไร เดิมตอบอย่างตรงไปตรงมาว่า “เดินตามไป”³⁷ ซึ่งก็เป็นความจริงว่าตลอดช่วงเดินทัพทางไกลอันเป็นช่วงความเป็นความตายของการปฏิวัติจีน เดิมแทบจะไม่มีบทบาทอะไรเลย เมื่อเริ่มเดินทัพทางไกลเขาเป็นบรรณาธิการวารสารดาวแดง ต่อมานำในการประชุมจุนยี่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเลขาธุการศูนย์กลางพรรคทำหน้าที่จดบันทึกการประชุม

ระหว่างเดินทัพทางไกล พ.ศ. ได้จัดประชุมกรรมการเมืองขยายวงขึ้นเมื่อวันที่ 15-17 มกราคม 1935 ที่เมืองจุนยี่ เมืองโบราณของมณฑลกุยโจว พ.ศ. ถือว่าการประชุมครั้งนั้นมี

34. Shambaugh, “Deng Xiaoping”, p. 464.

35. เหมาเหมา, ป้าเดิมของฉัน, n. 398.

36. Benjamin Yang, From Revolution to Politics (Colorado : West view Press, 1990), pp. 71-72 ; Ladany, The Communist Party of China, p. 37.

37. เหมาเหมา, ป้าเดิมของฉัน, n. 447.

ความสำคัญอย่างยิ่งขาด เพื่อรับได้สถาปนา การนำของเหมานี่มา เมื่อเหมานำการปฏิรัติ พคจ. ก็ก้าวจาก “ความละลัดสู่เส้นทางแห่ง ชัยชนะ”³⁸ ด้วยเหตุที่การประชุมจนยีมีความ สำคัญเช่นนี้แหล นักประวัติศาสตร์ของทางการ จินจึงพยายามที่จะเปลี่ยนฐานของเดิมจาก “สมېียน” บันทึกการประชุมเป็น “กรรมการ พรคร” ซึ่งเข้าโถดีกันก่อนหน้าคณะกรรมการ ปฏิรัติ ทั้งๆ ที่ในการประชุมครั้งนั้น นอกจาก สมาชิกกรรมการเมืองแล้วก็มีเพียงผู้นำทางทหาร ที่สำคัญ เท่านั้นที่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมประชุม เดิมซึ่งในขณะนั้นไม่ได้เป็นหัวสมาชิกกรรมการเมือง และไม่มีตำแหน่งทางทหารใดๆ ย่อมาไม่มี คุณสมบัติในการเป็นผู้แทนเข้าร่วมการประชุม ดังกล่าว³⁹ ในกรณีให้สัมภาษณ์อีกด้วย สนใจปี 1936 เหมาได้ระบุชื่อผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการเดินทัพทางไก่รวม 18 คน ปรากฏไม่มีชื่อของเดิมรวมอยู่ด้วย⁴⁰

ผู้ชี้แนะการเมืองกองพล 129

ถึงแม้ว่าในช่วงเดินทัพทางไก่เดิมจะไม่ได้ดำรงตำแหน่งสำคัญ แต่เมื่อปีบุนรุกวานจีนในปี 1937 ฐานะทางการเมืองของเขาก็เริ่ม

38. เหมาเหมา, ป้าเดิมของฉัน, n. 440. ความเชื่อถือกล่าวขัดแย้งกับบันทึกของเดิม หยุน ซึ่งถูกค้นพบเมื่อปี 1982 ในบันทึกชั้นนั้นฉันระบุว่าในการประชุมจนยีมีการเปลี่ยนตัวผู้นำแต่อย่างใด. ดู Ladany, The Communist party of China, pp. 40-41.

39. Yang, From Revolution to Politics, pp. 107-10.

40. Snow, Red Star Over China, pp. 510-11. ในจำนวน 18 คนนั้นนอกจากจะมีชื่อจู เต่อ, โจว เอินเหลย, เมิง เด้อหวาย, เอิน หยุน และเอ้อ หลง แล้ว ยังมีผู้ที่เหมาประณามว่าเป็นพวกจลาจลโอกาส 2 คน คือ หวัง หมิง และจาง กว่ωเทา.

41. Yang, “The Making of a Pragmatic Communist,” pp. 451-52. ผู้ชี้แนะการเมืองถือว่าเป็นผู้คุ้มกำลังได้เนื่องจากผู้ชี้แนะการเมืองจะมีตำแหน่งภายนอกครุภักดีผู้บัญชาการ (Commander) ผู้ชี้แนะการเมืองสามารถที่จะออกคำสั่งหรือคำชี้แนะได้ด้วยตนเอง แต่คำสั่งของผู้บัญชาการจะใช้ได้ก็ต่อเมื่อมีรายเชื่อนของผู้ชี้แนะการเมืองด้วย ยกเว้นภายในสมรภูมิเท่านั้นที่ผู้บัญชาการสามารถออกคำสั่งได้ด้วยตนเอง ดู Evans, Deng Xiaoping, p. 79.

42. Lucian W. Pye, “An Introductory Profile : Deng Xiaoping and China’s Political Culture,” China Quarterly, September 1993, p. 436.

43. Shambaugh, “Deng Xiaoping,” p. 465.

เปลี่ยนแปลง เดิมซึ่งทำงานโฆษณาของฝ่าย การเมืองในกองทัพตั้งแต่ต้นปี 1935 ได้รับการ แต่งตั้งให้เป็นรองหัวหน้าฝ่ายการเมือง (deputy director of the political department) ของ กองทัพสูที่ 8 และต่อมาได้ย้ายไปเป็นผู้ชี้แนะ การเมืองของกองพล 129 การดำรงตำแหน่งครั้ง นั้นบันทึกการก้าวขึ้นกุนอำนวยการครั้งสำคัญของเดิม เพื่อรองหัวหน้าฝ่ายการเมืองของกองพล 8 นั้นประกอบด้วย 3 กองพล คือ 115, 120 และ 129 นี่ก็เท่ากับว่าเขามี ผู้คุ้มกำลังถึง 1 ใน 3 ของกองทัพเลยทีเดียว⁴¹

ที่กองพล 129 นี้เดิมได้ร่วมงานกับหลิว ป้อ เฉิงเป็นครั้งแรก ถึงแม้ว่าทั้งคู่จะมีท่วงทำนอง การทำงานที่ตรงกันข้าม แต่ก็สามารถร่วมงาน กันได้เป็นอย่างดี (โจว เอินเหลย กล่าวว่าเดิม ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย ขณะที่หลิวทำเรื่อง ง่ายให้เป็นเรื่องยาก)⁴² ทำให้กองพล 129 ประสบความสำเร็จมากมายทั้งด้านการสู้รบ และ การขยายเขตปลดปล่อย ด้วยผลงานอันเยี่ยมยอด กองทัพ “หลิว-เดิม” ได้กลายเป็นส่วน สำคัญในประวัติศาสตร์ของพคจ.⁴³

จนกระทั่งถึงปี 1942 หน้าที่หลักของเดิมคือ ประสานการเคลื่อนไหวของกองพล 129 กับกอง ทหารท้องถิ่น หน่วยจยุทธ และทหารบ้าน ด้วย

ท่วงทำนองที่ยืดหยุ่น ห่วงผลการปฏิบัติ ทำให้ เดิ้งเป็นที่ยอมรับทั้งด้านการเมืองและการทหาร หลิวจะขอความเห็นจากเดิ้งเสมอเมื่อจะปฏิบัติ การทางทหาร⁴⁴ จากผลงานที่สร้างไว้ก่อน พล 129 นี้แหล่งที่ทำให้เดิ้งได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งกรรมการกลางของ พคจ. เป็นครั้งแรก ในที่ประชุมสมมัชชา ครั้งที่ 7 ของพรค ปี 1945 เดือนสิงหาคม 1947 “หลิว-เดิ้ง” ได้นำกำลังขยายเขตการเคลื่อนไหวลึกเข้าไปในเขตการปักครองของกํกมินตั้ง การเคลื่อนไหวครั้งนี้มีนัยสำคัญทางยุทธศาสตร์อย่างมาก เนื่องจากมันทำให้ พคจ. พลิกสถานะจากการเป็นรุกในสังคมรบปลดปล่อย

ปี 1948 สครามได้ก้าวเข้าสู่ขั้นสุดท้าย พคจ. ได้ทำการปรับปรุงกองทัพใหม่ กำลังทหารทั้งหมดถูกแบ่งเป็น 4 กองทัพสนาน กองพล 129 ได้กล้ายเป็นกองทัพสนานที่ 2 รับผิดชอบในเขตที่รับภารกิจ (กองทัพสนานที่ 1 ของเพิง เต่อ หวาน รับผิดชอบภาคตะวันตกเฉียงเหนือ กองทัพสนานที่ 3 ของเฉิน ยี่ รับผิดชอบภาคตะวันออก และกองทัพสนานที่ 4 ของหลิน เปี้ยยว รับผิดชอบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) เพื่อเดิ้งศึกกํกมินตั้ง พคจ. ได้เปิดยุทธการใหญ่ 3 ยุทธการ (เหลียวเสิน หวาน ให้ ผิงจิน) เดิ้งได้รับแต่งตั้งให้เป็นเลขานุการของคณะกรรมการบัญชาการสูงสุดส่วนหน้า โดยมีหลิว ป้อเฉิง, เฉิน ยี่, ถาน เจ็นหลิน และซู จู เป็นกรรมการรับผิดชอบ ยุทธการหวานให้ pragmatic ว่าการปฏิบัติการประสบความสำเร็จอย่างดี กองทัพสนานที่ 2 และ 3 สามารถทำลาย กำลังกํกมินตั้งได้ถึง 550,000 คน ต่อมาคณะกรรมการชุดนี้ได้นำกำลังเข้ายึดกรุงนานกิง

เมืองหลวงของกํกมินตั้งในเดือนเมษายน 1949⁴⁵ หลังจากนั้นก็ปลดปล่อย เชียงไฮ้ได้ในเดือน พฤษภาคมของปีเดียวกัน เดือนสิงหาคม 1950 “หลิว-เดิ้ง” ได้นำทัพไปปลดปล่อยธิเบต⁴⁶ ทำให้แผ่นดินใหญ่ตอกยู ภายใต้การครอบครองของ พคจ. โดยสมบูรณ์

จะเห็นได้ว่าในช่วงตั้งแต่สครามต่อต้านญี่ปุ่นถึงการปลดปล่อยประเทศ เดิ้งมีผลงานมากมาย และผลงานเหล่านี้ทำให้เขาก้าวขึ้นสู่ก้าลุ่มผู้นำของพรค ได้อย่างเต็มภาคภูมิ ถ้าหากเราจะค้นหาความผิดปกติในการเลื่อนตำแหน่งของเดิ้งในช่วงนี้แล้วจะเห็นได้ว่ามีเพียงครั้งเดียวที่ถือได้ว่า “ก้าวหน้าเร็วผิดปกติ” คือการที่เขาได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ชี้แนะการเมืองของกองพล 129 ทั้งนี้ เพราะผู้จะดำรงตำแหน่งสำคัญเช่นนี้ น่าจะเป็นผู้นำระดับสูงของพรค ซึ่งเดิ้งไม่มีคุณสมบัติเช่นนั้น เหตุผลของการแต่งตั้งอาจเกิดจากการขาดแคลนผู้ปฏิบัติงานเนื่องจากพรคประสบความเสียหายอย่างหนัก ระหว่างการเดินทัพทางไกล หรืออาจเป็นเพราะHEMA ต้องการส่งคนของตนไปควบคุมกองพล 129 ซึ่งเดิมที่อยู่ภายใต้การควบคุมของจาง กวอเทา คุ่ปรับคนสำคัญของHEMA⁴⁷ ถึงอย่างไรก็ตามถ้าหากเดิ้งเป็น “เด็กเส้น” จริง เหตุการณ์ภายหลังก็ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าเข้าเป็น “เด็กเส้น” ที่ใช้ได้ที่เดียว

คัดค้านลัทธิบูชาHEMA

ภายหลังการสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนแบ่งการปกครองออกเป็น 6 เขต เดิ้งได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเลขานุการกรรมชีหานาน

44. June Teufel Dreyer, “Deng Xiaoping : The Soldier”, *China Quarterly*, September 1993, p. 537.

45. Yang, “The Making of a Pragmatic Communist,” pp. 454-55.

46. หมายเหตุ, ป้าเดิ้งของฉัน, น. 783 794.

47. Yang, “The Making of a Pragmatic Communist,” p. 452.

รับผิดชอบบริหารการปกครองเขตตะวันตก เนียงได้ ปี 1952 โจว เอินหลาย ได้เรียกด้วยไป ช่วยงานในตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี⁴⁸ นับ เป็นผู้นำส่วนภูมิภาคคนแรกที่ได้เลื่อนตำแหน่ง ไปที่ทำงานที่ปักกิ่ง หลังจากนั้นเขาก็ประสบ ความก้าวหน้าในการงานอย่างรวดเร็ว ปลายปี 1953 ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง พอกลางปี 1954 ก็ได้รับ ตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการกลางพรรค ในการประชุมสมัชชาพรรค ครั้งที่ 8 เมื่อปี 1956 เดิ่งได้รับเลือกเป็น กรรมการประจำกรรมการเมือง และเลขานุการ ใหญ่ของพรรค⁴⁹

เมื่อเดิ่งเดินทางเข้าสู่ปักกิ่นนั้น เป็นช่วงที่ เกียรติภูมิของเหมาถึงจุดสุดยอด เมماได้รับ การยกย่องดุจเทพเจ้า มีบารมีเหนือธรรมชาติ ทั้งปวง หนังสือพิมพ์เล่นหย่างรายวันได้เขียน สุดดีว่า “ประธานเหมาดียิ่งกว่าดวงตะวันแดง” และ “ความเมตตากรุณาของประธานเหมายืนยิ่ง กว่าสรวงสรรค์”⁵⁰ ภายในพรรคนิยมชมเชย จนอยู่ เหนือผู้นำพรรคคนอื่นๆ เข้าออกคำสั่งให้คณะ กรรมการกลางต้องขออนุญาตจากเขาก่อนที่จะ ออกคำสั่งหรือดำเนินการใดๆ⁵¹ พฤติกรรม ดังกล่าวของเหมา ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ ภายในพรรคอาย่างกว้างขวาง แม้ว่าจะไม่มีใคร กล้าที่จะวิจารณ์เหมาตรงๆ ก็ตาม

ความจริงแล้วการวิจารณ์ลักษณะตัว บุคคลได้เริ่มขึ้นตั้งแต่หลังการปลดปล่อยได้ไม่นาน วารสารทางทฤษฎีของพรรครัชชื่อ Xuexi ฉบับ เดือนธันวาคม 1949 ได้ตีพิมพ์บทความวิจารณ์ คำว่า “ประธานเหมาจงเจริญ” อายุไม่เจ้าของ บทความดังกล่าวแสดงความเห็นว่า “ประธาน- ศาสตราจีมีได้สร้างโดยประธานเหมา” และ “ประธานเหมาไม่ได้ชนะส่วนรวมด้วยตนเอง ดังนั้น ทำไมเราต้องเปล่งคำว่าจงเจริญด้วย?”⁵²

การเน้นถึงความสำคัญของ “การนำรวม หมู่” ของผู้นำสหภาพโซเวียตภายหลังการเสีย ชีวิตของสตาลินในปี 1953 ส่งผลให้การคัดค้าน ลักษณะบุคคลภายใต้ พคจ. ทวีความเข้มข้นยิ่ง ขึ้น ในปลายปีดังกล่าว จู เต้อ ผู้บัญชาการ กองทัพปลดแอกประชาชนจีนได้เสนอให้มีการ ผลัดเปลี่ยนกันเป็นประธานพรรครัช⁵³ ที่ประชุม คณะกรรมการกลางพรรครัชซึ่งจัดขึ้นเมื่อเดือน กุมภาพันธ์ 1954 ได้แสดงความสนับสนุน “การ นำรวมหมู่” อาย่างแข็งขันที่สุด นับตั้งแต่ปี 1948 เป็นต้นมา โดยได้เรียกร้องให้ “ใช้ชูเกียรติภูมิ ของคณะกรรมการกลาง” และประธานาธิบดี ตัวเป็นเมื่อ “อาณาจักรอิสระภายในพรรครัช”⁵⁴

การคัดค้านลักษณะบุคคลภายใต้ พคจ. ได้ขึ้นถึงจุดสุดยอด เมื่อครุสชอฟประธานาธิบดี เป็นผู้ตัดสินใจและลักษณะตัวบุคคลของสตาลินใน ที่ประชุมสมัชชาครั้งที่ 20 ของพรรคอมมิวนิสต์

48. Dreyer, “Deng Xiaoping”, p. 538.

49. Barry Naughton, “Deng Xiaoping : The Economist”, China Quarterly, September 1993, pp. 492-93 ; เหมาเหมา ป้าตั้งของฉัน, n. 808-09.

50. Lawrence R. Sullivan, “Leadership and Authority in the Chinese Communist Party : Perspectives from the 1950s”, Pacific Affairs, winter 1986-7, p. 611.

51. Evans, Deng Xiaoping, pp. 117-18.

52. Sullivan, “Leadership and Authority”, pp. 613-14.

53. Ibid, p. 619.

54. Ibid, p. 617.

สหภาพโซเวียต ซึ่งจัดขึ้นเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 1956 เดิมและจู เต่อ เป็นตัวแทนของ พคจ. เข้าร่วมประชุมในครั้งนั้น หลังจากเดินทางกลับเดิม ได้รายงานเรื่องดังกล่าวต่อกรรมการเมือง ก่อให้เกิดการโต้แย้งภายในหมู่ผู้นำ ผิง เต้อหวาย และเดิมเห็นด้วยกับครุสเชฟ ส่วนHEMAและผู้นำอีกบางส่วนไม่เห็นด้วย หลังจากนั้น 6 เดือน เมื่อ พคจ. จัดประชุมสมัชชาครั้งที่ 8 ของพระคริสต์ในฐานะเลขานุการใหญ่ได้นำเสนอระเบียบการพระคริสต์บันใหม่ ระเบียบการบันนี้เป็นผลงานร่วมกันของนักปฏิรัติอาวุโส (old guard) ซึ่งนอกจากเดิมแล้วที่สำคัญ ได้แก่ หลิว เช่าฉี, โจเอินหลาย, เจิน หยุน และผิง เต้อหวาย ประเด็นสำคัญของระเบียบการพระคริสต์บันใหม่นี้คือ การคัดค้านลัทธิบูชาบุคคลโดยมีการลดการยกย่องเชิดชูเหมาตัวยการตัดข้อความว่า “ความคิดเหมา เจรดุง คือแนวทางทั่วไปในการทำงานของพระค” และ “การศึกษาความคิดเหมา เจรดุง เป็นภาระหน้าที่ของสมาชิกพระครุกคน” อก จากระเบียบการพระคตามข้อเสนอของผิงเต้อหวาย⁵⁵

พร้อมกันนี้อำนวยของHEMA ภายใต้การปกครองของกษัตริย์ในราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ปี 1945 กำหนดว่าประธานคณะกรรมการกลางเป็นประธานของกรรมการเมืองและประธานของสำนักเลขานุการ ซึ่งเท่ากับเป็นการให้อำนาจแก่ HEMA โดยไม่มีขอบเขตจำกัด แต่ตามระเบียบการพระองค์บันทึกที่ร่างโดยเดิมพันนี้ HEMA ในฐานะประธานพระองค์ ไม่ได้เป็นสมาชิกของสำนักเลขานุการ หน่วยงานนี้อยู่ภายใต้การควบคุมของเลขานุการใหญ่ ซึ่งก็ได้แก่เดิมพันนี้เอง นอกจากนี้ ระเบียบการฉบับใหม่ ยังกำหนดให้จัดตั้งคณะกรรมการ

กรรมการประจำกรรมการเมืองขึ้นมาทำหน้าที่
กำหนดนโยบายระดับสูงของพระรค สมาชิกของ
คณะกรรมการชุดนี้ประกอบด้วยประธานพระรค^๑
รองประธานพระรค (ซึ่งเลือกตั้งในสมัชชาฯ เป็น^๒
ครั้งแรกมีจำนวนทั้งสิ้น ๔ คน) ได้แก่ หลิว เซฉีน,
โจว เอินหลาย, จู เต่อ และเฉิน หยุน) และ^๓
เลขานิการใหญ่ ในกรณีนี้ก็เช่นกัน เหมาไม่ได้มี
อำนาจมากกว่าคนอื่น กรรมการทุกคนมีฐานะ
เท่าเทียมกัน จะเห็นได้ว่าตามระบบการพระรค^๔
“ฉบับเดิ้ง” นี้ ถึงแม้เหมายังคงมีฐานะเป็น^๕
ประธานพระรค แต่อำนาจของเขานั้นถูกลดทอน^๖
ลงเป็นอย่างมาก เพราะอำนาจบริหารงานใน
หน่วยงานต่างๆ ซึ่งเดิมเป็นของเหมานั้นถูกโอน^๗
ถ่ายไปยังผู้นำคนอื่นๆ ของพระรค

นอกจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้ว สิ่งที่กระบวนการรัฐสืบท่องหมายมากที่สุดก็คือ การกำหนดว่า “เมื่อเห็นว่าจำเป็นคณะกรรมการกลางอาจจะมีประธานกิตติมศักดิ์ (Honorary Chairman)”⁵⁶ นี่ทำกับเป็นการถอดถอนอำนาจของหมายย่างสิ้นเชิงนั่นเอง ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่า คนอย่างหมายไม่มีวันยอมอย่างเด็ดขาด การกระทำของเดิ้งครั้งนี้ถูกหมาย “ขึ้นบัญชีแค้น” ไว้ เรียบร้อย อีกสิบปีให้หลัง ระหว่างการปฏิรัติ วัฒนธรรม พวกรัฐการด้ได้หอบยิกเอกสารนี้มา ใจมีว่า การคัดค้านลัทธิบูชาตัวบุคคลในสมัยชาครั้งที่ 8 ของเดิ้งก็คือ การคัดค้านหมายนั่นเอง⁵⁷

ข้อทดสอบการพัฒนา

ปัญหาดูทัศนศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหมากับผู้นำคนอื่นของพรรคราษฎรหลังการปลดปล่อยผู้นำเจ็น ต่างก็เห็นพ้อง

55. Franz, Deng Xiaoping, pp. 142–43.

56. Ladany, *The Communist Party of China*, pp. 214-17.

57. Ibid, p. 217.

ต้องกันว่าจีนยังไม่พร้อมที่จะนำเอาระบบเศรษฐกิจสังคมนิยมมาใช้ จึงได้นำเอาระบบเศรษฐกิจแบบผสม (จีนเรียกว่าระบบเศรษฐกิจประชาริปไตยแผนใหม่) มาใช้แทน ภายใต้ระบบเศรษฐกิจชนิดนี้รู้อ่อนนุญาตให้เอกชนเป็นเจ้าของโรงงาน ร้านค้า และที่ดินได้ แม้ว่าระบบเศรษฐกิจแบบผสมจะทำให้เศรษฐกิจเจนขยายตัวไปอย่างน่าพอใจตาม แต่ก็เป็นไปไม่ได้ที่จะใช้ระบบเศรษฐกิจแบบนี้ตลอดไป เพราะเป้าหมายของพรรคคือ การสร้างสังคมนิยมปัญหามีอยู่ว่า จะต้องใช้เวลาอีกนานเท่าใดจึงพร้อมสำหรับการสร้างสรรค์สังคมนิยม?

ในปี 1953 เหมาเห็นว่าจีนนั้นพร้อมแล้วสำหรับการก้าวไปสู่สังคมนิยม ส่วนผู้นำคนอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลิว เช่าฉี และโจเอินเหล่ายังต่างก็เห็นว่าจีนควรจะใช้ระบบเศรษฐกิจแบบผสม ต่อไปอีกเป็นเวลาภานาน ในที่ประชุมสมัชชาพรรคครั้งที่ 8 ความคิดของเหมาถูกวิจารณ์ว่า เป็นความคิดแบบ “เสียงกัย” การเน้นพัฒนาอุดสาหกรรมอย่างรวดเร็วจะก่อให้เกิดความตึงเครียด (tension) ในระบบเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการสูญเสียและทำลายความสมดุลของการพัฒนา ภาคเกษตรกรรมไม่สามารถสนองความต้องการของภาคอุตสาหกรรมได้

ตามระเบียบการพรรคร มติของสมัชชาเป็นสิ่งที่สมาชิกพรรคร้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด แต่สำหรับเหมา มติใดที่ขัดแย้งกับความคิดของเขาแล้ว ไม่เพียงแต่เป็นมติที่ผิดพลาดเท่านั้น หากยังเป็นสิ่งที่ต้องหาทางเปลี่ยนแปลงให้ได้ แม้จะด้วยวิธีที่ผิดระเบียบ

การพระคึกคัก ต้นปี 1958 เข้าหาเสียงสนับสนุนจากผู้นำพรรครในภูมิภาคโดยจัดการประชุมที่หนานหนิงและเฉิงตู โจนมติมติ ปี 1956 ว่าเป็นมติที่ต่อต้านลัทธิมาร์กซ์ เมื่อได้เสียงสนับสนุนมากพอแล้ว เหมาก็จัดการประชุมสมัชชาพรรครั้งที่ 8 สมัยที่ 2 ขึ้นในเดือนพฤษภาคม ปีเดียวกัน (สมัชชาสมัยที่ 2 เป็นสิ่งที่ไม่เคยมีการจัดมาก่อน) ที่ประชุมได้ประสามมติปี 1956 และสนับสนุนการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเหมา (แข่งหน้าองค์กรทุกภายใน 15 ปี)⁵⁸ โดยนายดังกล่าวของเหมาเรียกันดีในนาม “การก้าวกระโดดใหญ่” (“Great Leap Forward”) มีการกระตุ้นการผลิตโดยการก่อตั้งคอมมูนและเตาถ่านหลักทั่วประเทศ ผลกระทบนโยบายแบบเพ้อฝันของเหมาถูกคือ จีนประสบภัยความอดอย่างร้ายแรงที่สุดของโลกในศตวรรษที่ 20 ในบางท้องที่ขาดแคลนหนัก ถึงกับต้องกินเนื้อคนเพื่อประทังชีวิต ในปี 1980 หนังสือพิมพ์ พีเพลสเดลี รายงานว่า มีผู้ได้รับผลกระทบจากหายนะภัยครั้งนั้นถึง 100 ล้านคน⁵⁹

ความล้มเหลวของนโยบาย “ก้าวกระโดดใหญ่” ทำให้เหมาลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดี ถอยไปอยู่ใน “แนวที่สอง” ในเดือนธันวาคม 1958 เดิ้งเสียงผิง, หลิว เช่าฉี, โจเอินเหลย, ป้ออี้ป้อ, ผิง เจ็น, หลี ผู้ชุน, หลี เซียนเนียน, โจ หยาง และหลู ติงยี่ ได้ร่วมกันดูผลงานของพรรคและรัฐบาลแทน⁶⁰ เดิ้งได้ร่วมกับหลิว เช่าฉี, โจเอินเหลย และเฉินหยุน ดำเนินการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ⁶¹ ในช่วงนี้เดิ้งได้เสนอแนวคิดที่มีความสำคัญหลายประการ ซึ่งได้

58. สรุปจาก Ibid, pp. 242-44.; Evans, Deng Xiaoping, pp. 120-23.

59. รายละเอียดดู Ladany, The Communist Party of China, pp. 244-63.

60. Shambaugh, “Deng Xiaoping”, p. 477.

61. Evans, Deng Xiaoping, p. 162.

กลยุทธ์เป็นพื้นฐานของการปฏิรูปเศรษฐกิจในปัจจุบัน และแนวคิดเหล่านี้ล้วนแต่ส่วนทางกับความคิดของHEMAโดยสิ้นเชิง

ประการแรก ในขณะที่HEMAเรียกร้องว่า “อย่าลืมการต่อสู้ทางชนชั้น” เดิมกลับเห็นว่า จีนกำลังพัฒนาไปสู่สังคมที่ไร้ชั้นชั้น ดังนั้น ภาระหน้าที่หลักของพรรค จึงมิใช่การต่อสู้กับศัตรูทางชนชั้น หากแต่ต้องเร่งพัฒนาผลลัพธ์การผลิตเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน⁶²

ประการที่สอง HEMAเห็นว่าเศรษฐกิจสังคมนิยมต้องดำเนินไปภายใต้ความสมัพันธ์ การผลิตแบบสังคมนิยม ซึ่งได้แก่ ระบบกรรมสิทธิ์ของรัฐและกรรมสิทธิ์รวมหมู่ การได้ค่าตอบแทนเท่ากัน และการทำงานโดยไม่ใช้การกระตุ้นทางวัตถุ (non-material incentive) คำวัญของHEMAในช่วง “การก้าวกระโดดใหญ่” และการปฏิรูปัพนธรรมคือ “ถือการเมืองเป็นจอมทัพ” แต่สำหรับเดิมแล้ว เขายึดถือสุภาษิต เช่นว่า “แมวไม่ว่าวจะสีดำหรือสีขาวก็เป็นแมวที่ดี ตราบใดที่มันยังจับหนูได้” อะไรที่ทำให้เศรษฐกิจพัฒนาไปได้ก็ันนั้น⁶³

ประการที่สาม HEMAเน้นการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง ในขณะที่เดิมมองเห็นประโยชน์ของการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศ⁶⁴

ประการที่สี่ HEMAนิยมแก้ปัญหาโดยการปลูกกระดุมมวลชน แต่เดิมกลับเห็นว่า วิธีการดังกล่าวออกจากจะไม่มีประสิทธิภาพแลวยังก่อให้เกิดความวุ่นวายอีกด้วย เดิมชอบการแก้ปัญหาโดยอาศัยระบบราชการ ดำเนินการตามคำสั่งอย่างมีระเบียบ⁶⁵

เนื่องจากความแตกต่างดังกล่าวนี้ และบทบาทของเดิมในการจัดการกับลักษณะชาติบุคคลที่เราได้กล่าวไปแล้วนั้น เป็นสาเหตุทำให้เดิมถูกเหมาเล่นงาน ระหว่างการปฏิรูปัพนธรรม เขากลุกประณามว่าเป็น “หัวใจกุญแจนิยมหมายเลขอ 2” และถูกปลดออกจากภาระหน้าที่การงานทุกตำแหน่ง

ความขัดแย้งภายในประเทศกับชีวิตทางการเมืองของเดิม

เป็นที่ทราบกันดีว่าการ “ตกอับ” ในปี 1966 ไม่ใช่การ “ตกอับ” ครั้งสุดท้ายของเดิม ภัยหลังจากที่เขากลับสู่ตำแหน่งอีกครั้งในปี 1973 ก็ต้อง “ตกอับ” อีกครั้งในปี 1976 แต่ก็สามารถ “คัมแบ็ค” ได้อีกครั้งในปี 1977 พร้อมด้วยอำนาจที่มากขึ้นกว่าเดิม ประเด็นที่เราสนใจในที่นี้คือ อะไรคือเงื่อนไขที่อยู่เบื้องหลังของการคืนสู่อำนาจของเดิม?

การจะทำความเข้าใจปัญหานี้ได้อย่างถูกต้องนั้น เราต้องมาเป็นที่ต้องศึกษาถึงความขัดแย้งและดุลกำลังของกลุ่มต่าง ๆ ภายใน พคจ. ทั้งนี้ เพราะหากเรารอธินายการคืนสู่อำนาจของเดิมเน้นที่ความสามารถของเดิมก็จะทำให้ชีวิตเข้าเป็นเหมือนเหพนนิยาย แต่หากเรารอธินายโดยเน้นที่การอุปถัมภ์ของโจว เอินเหลย ปัญญา มือยุวทำใหม่ในช่วงปฏิรูปัพนธรรมโจวจึงไม่สามารถช่วยเดิมได้ โจวสามารถช่วยเดิมได้ก็ต่อเมื่อ หลิน เปี้ยยวเสี้ยวติไปแล้ว และเมื่อถูกกลุ่มเจียง ซึ่งเล่นงานภายหลังการเสียชีวิตของโจว เดิมยังสามารถกลับสู่อำนาจได้อีกโดยไม่มีผู้

62. Ibid, p. 130.

63. Ibid, pp. 164–65. เดิมกล่าวถึงสุภาษิตเช่นนี้ดังกล่าวในที่ประชุมสมัชชาสันนิบาตเยาวชนคอมมิวนิสต์ เมื่อเดือนกรกฎาคม 1962.

64. Ibid, p. 149.

65. Ibid, pp. 165, 175–76.

อุปถัมภ์ แต่ยังมีอำนาจจากสูงสุดภายในพรรคอีกด้วย ผู้เขียนเห็นว่ามีแต่การวิเคราะห์ความขัดแย้งของกลุ่มต่างๆ ภายในในพรรครather than ที่จะช่วยให้เราอธิบายการกลับสู่อำนาจเดิมได้อย่างถูกต้อง (ทั้งนี้มิได้หมายความว่าเราจะละเลยความสามารถของเดิม และการอุปถัมภ์ของโจวแต่เราต้องถือว่าทั้งสองปัจจัยนี้ ไม่ใช่ปัจจัยสำคัญ)

ดังที่เราได้แสดงให้เห็นแล้วว่า ดังแต่ภายหลังการปลดปล่อยเหมา มีความขัดแย้งกับผู้นำคนอื่นๆ ของพรรคมามโดยตลอด old guard เหล่านี้เดิมที่ก็คือ ผู้ติดตามที่ซื่อสัตย์ของเหมา มาบัดนี้พวกเขากลับกล้าที่จะคัดค้านนโยบายที่เหมาเสนอ กล้าที่จะลดอำนาจผู้ที่ครองหนึ่งพวกเขายังคงเดินหน้าให้เป็นผู้นำสูงสุด (หรือ เช่น เป็นผู้ประกาศให้ “ความคิดเหมา เจริญดุ” เป็นความคิดชั้นนำของพรรคร่วมที่ประชุมสมัชชาครั้งที่ 7 ปี 1945) ในที่ประชุมสมัชชาพรรครั้งที่ 8 เหมาพบว่าตนเองนั้นตกอยู่ในภาวะโดดเดี่ยวอย่างยิ่ง กรรมการกรรมการเมือง 23 คน มีเพียงเอิน ป้อต้า และคังเชิงเท่านั้น ที่เป็น “คน” ของตน และทั้งสองคนนี้ก็มีฐานะเป็นเพียงกรรมการสำรองเท่านั้น ส่วนกรรมการประจำกรรมการเมืองนอกจากเหมา และหลิน เปี้ยยว แล้วที่เหลือก็เป็นพวก old guard แบบทั้งสิ้น⁶⁶

นอกจากนี้ ภายหลังความล้มเหลวของ “การก้าวกระโดดใหญ่” เหมาจำต้องลาออกจากตำแหน่งประธานาธิบดี และหลิว เข้ามายังได้เข้ารับตำแหน่งแทน ทำให้ old guard มีอำนาจในการบริหารงานมากยิ่งขึ้น สำนักเลขานุการของเดิม มีอิสระในการทำงานกว่าเดิม บางครั้งก็ไม่รายงานการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายของรัฐให้เหมาทราบ จนเหมาไม่พอใจ กล่าวหาว่าเดิมตั้ง “อาณาจักร

อิสระ” ภายในสำนักเลขานุการ (ซึ่งบางครั้งเหมาเรียกว่า “รัง” ของเดิม)⁶⁷

เมื่อเวลาถอยตัวจากงานบริหารประจำวัน old guard ภายใต้การนำของหลิวและเดิมได้ร่วมกันแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศโดยยกเลิกนโยบายที่เหมาใช้ในช่วง “การก้าวกระโดดใหญ่” นโยบายของเหมาเป็นนโยบายแบบ “อุดมคตินิยม” (“Idealism”) ที่เน้นความสอดคล้องต้องกันระหว่างนโยบายกับหลักการสังคมนิยม ส่วนนโยบายของ old guard เป็นนโยบายแบบ “ปฏิบัตินิยม” (“Pragmatism”) ที่เริ่มจากการดำเนินถึงความจำเป็นที่ต้องผลิตอาหารให้เพียงพอต่อการเลี้ยงดูประชากรของประเทศ และดังอยู่บนความจริงที่ว่าเกษตรกรรมคือพื้นฐานของประเทศ ดังนั้น พวกเขางึงสนใจการขยายตัวของการผลิตมากกว่าเรื่องที่ว่าระบบการผลิตของประเทศเป็นแบบสังคมนิยมหรือไม่ พวกเขายังอนุญาตให้ชาวนาผลิตในที่ส่วนตัวเล็กๆ และนำผลผลิตไปขายในห้องตลาดได้ การทำงานในคอมมูนจะได้ค่าตอบแทนตามงานที่ทำ (ไม่ใช่ทุกคนได้เท่ากัน เช่นนโยบายของเหมา) ในด้านอุดมคติได้มีการกระตุนการทำงานของคนงานโดยจ่ายค่าแรงตามงานที่ทำ เช่นกัน ส่วนโรงงานที่ไร้ประสิทธิภาพจะถูกปิด แล้วส่งคนงานไปทำงานในชนบทแทน การกระทำดังกล่าวเป็นการกดดันให้การผลิตเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

เนื่องจากให้ความสำคัญกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เช่นนี้ หลิว เดิม และพระคพวงจึงเน้น “ความเชี่ยวชาญ” มากกว่า “แดง” (อุดมการณ์ทางการเมือง) พวกเขานั่นบทบาทของนักวิทยาศาสตร์ ช่างเทคนิค นักวิชาการ ผู้

66. รายชื่อกรรมการเมืองดู Ladany, *The Communist Party of China*, pp. 218-19.

67. Shambaugh, “Deng Xiaoping, p. 467.

จัดการ และ “ผู้เชี่ยวชาญ” ของชานาในการพัฒนาประเทศ ขณะที่HEMAถือเอกสารความจริงรักภักดีต่อ พคจ. เป็นเรื่องที่สำคัญกว่า

การให้ความสำคัญกับความเชี่ยวชาญทำให้หลิวและพากมีนโยบายผ่อนปรนต่อปัญญาชน ซึ่งนำไปสู่การมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นมากขึ้น และก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ (อย่างน้อยก็ทางอ้อม) ต่อHEMA สิ่งที่ทำให้HEMA ไม่พอใจอย่างรุนแรงคือ การตีพิมพ์บทประเรื่อง *Hai Rui Dismissed From Office* ในปี 1961 โดยหัว อัน รองนายกเทศมนตรีกรุงปักกิ่ง ถึงแม้ลัครเรื่องดังกล่าวจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปลดผู้รับใช้ที่ซื่อสัตย์ต่อราชวงศ์หมิงโดยอ้างเต็มอศตวรรษที่แล้วก็ตาม แต่มันก็เป็นการตีอันให้ระลึกถึงการลงโทษผิด เตือนหมาย อย่างรุนแรงของHEMA ในปี 1959 (หัวเป็นคนแรกที่ถูกHEMAเล่นงานในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม)

นโยบายต่อปัญญาชนที่สำคัญอีกประการหนึ่งของหลิวและพาก็คือ การลดการแทรกแซงของพระในมหาวิทยาลัยโดยเน้นว่ามหาวิทยาลัยคือสถานที่สำหรับทำการสอนและวิจัย นักศึกษาที่มีความสามารถจะได้รับการส่งเสริมมากกว่าผู้ที่มีความคิดทางการเมือง “ที่ถูกต้อง” หรือกำเนิดมาจาก “ชนชั้นปฏิวัติ”

หมายความที่จะยับยั้งนโยบายดังกล่าวของ old guard แต่ก็ไร้ผล ในเดือนมกราคม 1962 HEMAกล่าวว่าบินยันถึงความถูกต้องของ “การก้าวกระโดดใหญ่” ในที่ประชุมสัมมนาผู้ปฏิบัติงานจำนวน 7,000 คน แต่ก็ไม่สามารถทำให้ old guard เห็นพ้องได้ หนึ่งเดือนให้หลัง เนินหยุน “ได้เสนอให้ยกเลิกคอมมูนที่HEMAก่อตั้งขึ้นในช่วง “การก้าวกระโดดใหญ่” แล้วแบ่งที่ดินให้ชานา

รับผิดชอบเป็นรายครอบครัวไป พร้อมกันนั้นหลิวและเดึงได้ร่วมกันปลดผู้ปฏิบัติงานซึ่งจ่วยโอกาสใช้ความรุนแรงภายในช่วง “การก้าวกระโดดใหญ่” มาสร้างความก้าวหน้าให้แก่ตนเองจำนวนหลายพันคนออกจากตำแหน่ง และทำการ “พลิกคดี” ให้แก่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งถูกกดดันลังในกระบวนการ “ต่อต้านฝ่ายขวา” ในช่วงปลายศตวรรษ 1950 รวมทั้งเมือง เตือนหมายด้วย การกระทำดังกล่าวเป็นการเพิ่มความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มผู้สนับสนุนหลิวและลดอำนาจของHEMAในขณะเดียวกัน ต่อมาในเดือนกรกฎาคม เดิงได้กล่าวคำปราศรัยอันโด่งดังที่ว่า “แม้ว่าไม่ว่าจะสีขาวหรือดำก็ไม่สำคัญขอให้บันทึกเป็นกิจไว้ได้ทั้งนั้น” และในเดือนสิงหาคมได้มีการใหม่ประโคมข่าวการตีพิมพ์บทความ “จะเป็นคอมมิวนิสต์ที่ได้อ่าย่างไร” ของหลิวอย่างເອີກເກີກ (เรื่องท่านองเดียวกันนี้เคยเกิดขึ้นในปี 1960 เมื่อมีการติดรูปหลิว ซึ่งมีขนาดใหญ่เท่ากับรูปของHEMAในที่สาธารณะทั่วไป)⁶⁸

ที่แรกกล่าวมาทั้งหมดนี้ล้วนแต่แสดงให้เห็นถึงการสูญเสียอำนาจในการควบคุมพระองค์ (แม้จะเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น) ของHEMA ถึงแม้ว่า old guard เหล่านี้จะไม่ได้ดังด้วยเป็นศัตรูกับHEMA พากเข้าเพียงด้วยการลดอำนาจของHEMAลงบ้าง และด้วยการใช้นโยบายที่เห็นว่าสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของจีนเท่านั้น แต่สำหรับHEMAแล้ว การกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ เพราะHEMAไม่เพียงแต่ไม่พอใจที่พากold guard “บังอาจ” ลดอำนาจของเขาเท่านั้น เขายังเห็นว่านโยบายของ old guard เป็นนโยบายที่จะนำไปสู่การฟื้นระบบทุนนิยมภายในประเทศไทยอีกด้วย⁶⁹ การที่HEMAมีความเห็นว่า

68. สรุปจาก Grasso et al., Modernization and Revolution, pp. 189–94, 200–01.

69. Ibid., p. 199.

ความขัดแย้งระหว่างเขากับพวก old guard เป็นความขัดแย้งที่ไม่สามารถประนีประนอมได้ นี้แหลก คือคำอธิบายว่าทำไม่เหมาจึงต้องทำลายนักปฏิวัติอาวุโส ซึ่งเคยสูงเดียงบ่าเคียง “เหล็กนาร์วัลส่องฟ้ารุ่งลงเป็นจำนวนมาก และทำไม่หลิน เปียะ จึงกลายเป็นทายาททางการเมืองของเหมาแทนใจ เอินหลาย รวมทั้งอธิบายว่าทำไม่นางละครอย่างเจียง ชิง จึงสามารถก้าวขึ้นมาอdle อำนาจของพรรคได้อย่างรวดเร็ว

เหมาทางพื้นอำนาจของตน โดยการสนับสนุนหลิน เปียะ และเจียง ชิง เหมา เลือกสนับสนุนหลิน เพราะเขาเป็นสมาชิกกรรมการเมืองที่ไม่เคยคัดค้านเหมาเลย⁷⁰ รวมทั้งหลินมีฐานกำลังในกองทัพซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการคานอำนาจกับพวก old guard ส่วนเจียง ชิง นั้นมีประโยชน์ในแง่ที่นang มีความช่ำชองในการใช้วรรณกรรมและการแสดงทำลายคู่แข่งทางการเมือง ภายใต้การสนับสนุนของเหมา หลินได้ตำแหน่งรองประธานประเทศในปี 1958 ตำแหน่งรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมในปีต่อมา รวมทั้งได้ตำแหน่งรองประธานกรรมการการทหารของพรรคซึ่งมีเหมาเป็นประธานอยู่ด้วย⁷¹

แต่การพื้นอำนาจโดยวิธีการตามระเบียบการพรรครูปเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากลำบากเมามาก เพราะพวก old guard เป็นฝ่ายกุมเสียงข้างมากด้วยเหตุนี้เหมาจึงตัดสินใจยกจากปักกิ่ง “ไปยังเซี่ยงไฮ้ซึ่งเป็นฐานอำนาจของเจียงชิง แล้วร่วมกับหลินและเจียงก่อการปฏิวัติวัฒธรรม ในปลายปี 1965 ปลุกระดมมวลชนนอกพรรครูปโดย

เฉพาะเยาวชน ซึ่งเรียกว่าเด็กการดให้ “ทำลายการควบคุมและแผนการต่างๆ ของพวกลัทธิแก้” “กำจัดเหล่าภูตผีสัตว์ประหลาดและพวกลัทธิแก้ปฏิริยาประเทศครุษของทั้งปวง ดำเนินการปฏิวัติสังคมนิยมให้ถึงที่สุด” และ “ถล่มกองบัญชาการของหลิว”⁷² ในช่วงระหว่างปี 1966-69 ดุลกำลังของกลุ่มต่างๆ ภายใน พคจ. เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก กลุ่มหลิน เปียะ ซึ่งเดิมไม่เคยมีบทบาทสำคัญภายในพรรครูป ได้กลายเป็นกลุ่มที่มีอำนาจมากที่สุด ในที่ประชุมสมัชชาพรรครูปที่ 9 ปี 1969 หลินได้รับการแต่งตั้งจากเหมาให้เป็นผู้สืบทอดอำนาจทางการเมือง กลุ่มที่มีอำนาจรองลงไปคือ กลุ่มเจียง ชิง ซึ่งด้วยความสามารถที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกกรรมการเมืองในสมัชชาพรรครูปที่ 9 เช่นกัน กลุ่ม old guard ซึ่งเคยเข้มแข็งที่สุดได้กลับเป็นกลุ่มที่มีอำนาจน้อยที่สุด เดิมและผู้นำคนสำคัญคนอื่นๆ ของกลุ่ม ที่มีความเห็นแตกต่างกับเหมาอย่างเช่น หลิว เช่าฉี, เฉิน หยุน, ผิง เจี้น, หลี ผู่ชุน, หยาง ช่างคุน รวมทั้งเฉินยี, เนี่ย หยงเจิน, ผิง เต้อ ห่วย, ปอ อี้ปอ, หลู ติงยี, โจว หยาง และ เซ่อหลง กิ้ลัวนแต่ “ตกอับ” ทางการเมืองทั้งสิ้น⁷³ มีแต่ใจ เอินหลาย เท่านั้นที่คาดว่าอดได้

หากไม่มีเหตุการณ์ผิดปกติ หลิน เปียะย่อมได้ตำแหน่งรองประธานประเทศ ต่อจากเหมาและเดิมคงไม่มีโอกาสกลับสู่อำนาจอย่างแน่นอน แต่แล้วการเมืองจีนก็เกิดการผกผัน เมื่อหลินเสียชีวิตอย่างกะทันหันในปี 1971 ทางการจีนอ้างว่า หลินวางแผนสังหารเหมา เมื่อไม่สำเร็จหลบหนีและเสียชีวิตเพราะเครื่องบินตกในมองโกเลีย

70. Evans, Deng Xiaoping, p. 169.

71. Ladany, The Communist Party of China, p. 258.

72. Grasso et al, Modernization and Revolution, pp. 207-09.

73. Ladany, The Communist Party of China, pp. 161m 295-96, 301-02, and 322-23.

แต่ผู้เชี่ยวชาญบางท่านได้ตั้งข้อสังเกตไว้อย่างน่าสนใจว่า การเสียชีวิตของหลินนั้นอาจจะมีสาเหตุมาจากการขัดแย้งกับเจียงซิ่ง กล่าวคือ ก่อนการประชุมสมัชชาปี 1969 หลินได้สั่งถ่ายกลุ่มเรตการ์ดของนางและตีพิมพ์จดหมายที่แสดงว่าเข้าเป็นผู้อุปถัมภ์ค้าชูนาง การกระทำดังกล่าวทำให้เจียง ชิงโกรธแค้นและหาทางกำจัดหลินโดยรายงานต่อเหมาว่าหลินวางแผนลอบสังหารเหมา และเหมาก็เชื่อนางเหมือนกับที่เคยเชื่อมา ทำให้หลินถูกกำจัดไป⁷⁴ ไม่ว่าความเป็นจริงจะเป็นอย่างไร แต่ที่แน่นอนก็คือภัยหลังการเสียชีวิตของหลิน ลูกน้องเขาก็ถูกกว่าด้วยการล้างจนหมดอำนาจภายในพรรค ซึ่งว่างทางอำนาจนี้เปิดโอกาสให้กลุ่ม old guard มีสถานะเข้มแข็งขึ้น ไม่เป็นที่สงสัยเลยว่าเมื่อมีกลุ่มหลินเปiyang อำนาจการทหารของประเทศย้อมดกอยู่ภายใต้การควบคุมของกลุ่ม old guard เพราะนายทหารระดับสูงล้วนแต่อยู่ภายในกลุ่มนี้ทั้งสิ้น (จอมพลจีน ซึ่งมีทั้งสิ้น 10 คน นอกจากหลินเปiyang แล้วที่เหลืออีก 9 คน ล้วนแต่เป็นพวก old guard และทุกคนก็เข้ากันได้ดีกับเดิม)⁷⁵ ผู้ที่ได้รับตำแหน่งรองประธานคณะกรรมการทหารของพรรคและรัฐมนตรีกระทรวงกลาโหมแทนหลินเปiyang ได้แก่ นายทหารอาวุโส เย่อ เจี้ยนอิง⁷⁶

ส่วนในทางการเมืองจีว เอินหลายได้กล่าวเป็นผู้นำที่มีความสามารถอันดับสองรองจากเหมาแทนหลิน เปiyang เหมาต้องพึงพาจีว ทั้ง

กิจกรรมภายในประเทศและระหว่างประเทศภายในประเทศเหมาต้องพึงพาจีวในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศซึ่งประสบความเสียหายระหว่างการปฏิวัติวัฒนธรรม ส่วนในกิจการระหว่างประเทศนั้น จีวเป็นผู้ดำเนินการกิจสำคัญ คือ การเปิดความสัมพันธ์กับเอมริตา และการรื้อฟื้นที่นั่งของจีนในสหประชาชาติ และจีวทำสำเร็จในปี 1972⁷⁷

ภายใต้สถานการณ์ที่กลุ่ม old guard มีอำนาจเพิ่มมากขึ้นແ乜ที่ทำให้นายพลหัวเงินสามารถโน้มน้าวให้เหมาอนุญาตให้เดิมกลับมาช่วยงานจีว โดยที่เจียง ชิงไม่สามารถจะบังยั้งได้⁷⁸ เมื่อคืนสู่อันຈาเดิมได้รับตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี รองประธานพรรครองประธานคณะกรรมการทหาร กรรมการประจำกรรมการเมือง รวมทั้งตำแหน่งเสนอธิการกองทัพด้วย⁷⁹ ตำแหน่งดังกล่าวทำให้เดิมกลับเป็นผู้ที่มีอิทธิพลมากที่สุดคนหนึ่งทั้งภายในพรรคและกองทัพ

ในการบริหารงานของรัฐบาลเดิมได้รับการจัดวางให้มีความสำคัญเป็นอันดับสองรองจากจีว รวมอบทมายให้เดิมรับผิดชอบงานด้านการต่างประเทศ เดือนเมษายน 1974 เดิมได้รับมอบหมายให้เป็นผู้แทนจีนเดินทางไปเข้าร่วมการประชุมของสหประชาชาติ ในที่ประชุมดังกล่าวเดิมได้อธิบายทฤษฎีสามโลกอันเลื่องชื่อของเหมาให้ชาวโลกได้รับทราบ และในเดือน

74. Ibid, pp. 324-26.

75. เหมาเหมา, ป้าเต็งของฉัน, n. 801-03.

76. Ladany, The Communist Party of China, pp. 351, 373.

77. Ibid., p. 354.

78. โดยท้าไปคณเข้าใจว่าจีวเป็นคนโน้มน้าวเหมาให้อันนุญาตให้เดิมกลับเข้ารับตำแหน่งอีกครั้ง แต่ลูกสาวเดิมระบุว่าผู้ที่ช่วยพ่อของเดือคือนายพลหัวเงิน หัวงเป็นหนึ่งในรองนายกรัฐมนตรีของจีว ซึ่งก็เป็นไปได้ที่จีว ให้วันให้เขาดำเนินการดังกล่าว ดู Ibid., pp. 363-64.

79. Ibid., p. 392.

พฤษภาคม 1975 เมื่อโจวปวยหนัก เหมาได้มอบหมายให้เดิ้งรับผิดชอบงานของกรรมการเมือง อีกหน้าที่หนึ่งด้วย⁸⁰ บทบาทดังกล่าวของเดิ้ง เป็นเสมือนการบอกให้รู้เป็นนัยว่าเขาคือผู้นำคนต่อไปของ old guard นั่นเอง

นอกจากช่วงงานรัฐบาลแล้ว ระหว่างปี 1973-1975 เดิ้งได้ร่วมมือกับโจวทำการซ่อมเหลือสมาชิกพรรคจากสู่สู่ที่ถูกโถมตระหง่าน การปฏิริวัติวัฒนธรรมให้คืนสู่อำนาจเป็นจำนวนมาก (ก่อนหน้านี้ ในปี 1972 โจวก็เคยดำเนินการเช่นนี้มาก่อน)⁸¹ การดำเนินการนี้ นอกจากจะเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งครั้งสำคัญให้แก่กลุ่ม old guard ก่อนที่จะแตกหักกับกลุ่มเจียง ชิงแล้ว ยังเป็นการสร้างมีแก่เดิ้งในฐานะที่เป็นผู้ปักป้องคุ้มครองสมาชิกของกลุ่มด้วย

หากเราจะเปรียบเทียบกำลังระหว่างกลุ่ม old guard กับกลุ่มเจียง ชิงแล้ว กลุ่ม old guard ย้อมเข้มแข็งกว่า เพราะนอกจากจะถูกระบานทางทหารแล้ว พวกร้ายยังเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่สุดของพรรค และมีความผูกพันในกลุ่มสูง เนื่องจากเคยทำการสรุปร่วมกันมาเป็นเวลาภานาน (ถึงแม่พวกร้ายจะไม่เห็นพ้องต้องกันในทุกเรื่องทุกประเด็นก็ตาม)⁸² ขณะที่กลุ่มเจียง ชิงนั้นเพียงจะมีอำนาจในช่วงปฏิริวัติวัฒนธรรมนี้เอง แต่จุดแข็งของกลุ่มนี้ก็คือการสนับสนุนของเหมา ดังนั้น ขณะที่เหมายังมีชีวิตอยู่กลุ่มนี้จึงมีอำนาจมากกว่ากำลังที่เป็นจริงของพวกร้าย แต่เมื่อได้ที่ “ขาด” เหมา พวกร้ายก็ยกที่จะต่อกรกับ old guard ได้

การเสียชีวิตของโจวในวันที่ 8 มกราคม 1976 ดูเหมือนว่าจะทำให้กลุ่มเจียง ชิงเป็นฝ่ายได้เปรียบ เพราะหลังจากนั้นเจียง ชิง ก็สามารถทำให้เหมาเห็นด้วยกับการปลดเดิ้งทุกตำแหน่ง ในเดือนเมษายนของปีเดียวกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ กลุ่มเจียง ชิง ก็สามารถถูกตำแหน่งผู้นำทั้งในพรรคและรัฐบาลได้ ภายในพรรคงค์การนำสูง สุดคือคณะกรรมการเมือง สมาชิกของคณะกรรมการดังกล่าวเดิ้งชี้ว่าสามคนคือ โจว เอินเหลย, ดัง เชิง, ตง ปีอู่ ส่วนที่เหลือคือ เหมา เจ้อตุน, จู เต่อ, เย่อ เจี้ยนอิง, หวัง หงเหวิน, จาง ชุนเฉียว สองคนหลังเป็นพวกเจียง ชิง จูเสียชีวิต ในอีกไม่กี่เดือนต่อมา พวกรัก guard จึงเหลือเพียงเย่อคันเดียว ส่วนในรัฐบาลนั้นมีอีกเมียว และเดิ้งแล้ว จาง ชุนเฉียว รองนายกรัฐมนตรีคนที่สองก็ถูกไล่เป็นผู้มีตำแหน่งสูงสุดแทน⁸³

ความได้เปรียบของกลุ่มเจียง ชิง นี้เป็นเพียงมาจากการท่า�ัน พวกร้ายมิได้มีความเข้มแข็งกว่ากลุ่ม old guard แต่อย่างใด ถึงแม้ว่าเดิ้งจะถูกปลด กลุ่มเจียง ชิง ก็ไม่สามารถทำอะไร old guard ได้ การเรียกร้องให้ปราบปราม “พวกรัฐมนตรี” (หมายถึงพรรครักพวกรของเดิ้ง) ก็ถูกคัดค้านจากผู้ปฏิบัติงานระดับสูงของพรรคชึ่งโจว-เดิ้งได้ช่วยให้คืนสู่ตำแหน่ง⁸⁴ การควบคุมตัวเดิ้งก็ทำไม่ได้เนื่องจากเย่อ เจี้ยนอิง ได้รับตัวเดิ้งไปพักที่บ้านของเขาระหว่างเดือนมีนาคม 1976 ภายหลังการเสียชีวิตของเหมาหนึ่งเดือน เจียง ชิง และผู้นำ

80. Ibid., pp. 371, 376.

81. Ibid., pp. 356, 381.

82. ความแตกต่างทางความคิดภายในกลุ่ม old guard ดู Franz, Deng Xiaoping, pp. 269-78.

83. Ladany, The Communist Party of China, p. 381.

84. Ibid., p.384.

85. เหมาเหมา, ป้าเดิ้งของฉัน, n. 802.

คนสำคัญของกลุ่มคือหัว แหงเหวิน จาง ชุนเฉียว และเหยาเหวินหยวนได้ถูกพากold guard จับกุม ทำให้อำนาจภายในพรรคตกอยู่ในกำมือของกลุ่ม old guard โดยสิ้นเชิง

ผู้นำสูงสุดของพรรคราช

การที่กลุ่ม old guard กล้ายเป็นกลุ่มการเมืองที่ทรงอำนาจแต่เพียงกลุ่มเดียวภายในพรรคราช นั้นแหลก ที่เป็นพื้นฐานให้ผู้ที่ไม่มีตำแหน่งภายในพรรคราช เข่น เดิมสามารถเอาชนะอะไร กว่าเพียง ซึ่งมีตำแหน่งเป็นถึงประธานคณะกรรมการกลาง และประธานคณะกรรมการการทหารของพรรคราชได้

况ว่าเป็นคนที่ไม่มีโครงร่างมากนัก เขายังได้เป็นกรรมการกลางพรรคราชในปี 1969 เป็นกรรมการกรรมการเมืองปี 1972 และเป็นรองนายกรัฐมนตรีคนที่หกในปี 1975 (แต่ที่น่าสนใจคือเขาเป็นรัฐมนตรีรักษาความมั่นคงตั้งแต่ปี 1974) การที่เหมาเลือกเขาเป็นนายกรัฐมนตรีแทนโจว กี เพราะต้องการจะถ่วงดุลคู่ปรับปักษ์ทั้งสอง (况ว่าเป็นพวกเหมาอิสต์ซึ่งไม่สังกัดกลุ่มเจียง ชิง และ old guard)⁸⁶ ภายหลังการโค่นกลุ่มเจียง ชิง 况ว่ากล้ายเป็นประธานพรรคราชใหม่แทนเหมา แต่ตำแหน่งของเขาก็ไม่มั่นคง เพราะเมื่อไม่มีเหมากลุ่ม old guard ก็ไม่มีความจำเป็นใดๆ ที่ต้องสนับสนุน况ว่า ดังนั้น况ว่าจึงจำต้องยอมมอบอำนาจการนำให้แก่เดิม ปัญหาที่เราต้องอธิบายต่อไปคือ เพราะเหตุใด old guard ซึ่งดำรงตำแหน่งนำในขณะนั้น เช่น เบย์ เจี้ยนอิง หรือหลี เชีียนเนียน จึงไม่กุญแจอำนาจการนำเสียเอง ทำไม่ต้องมอบอำนาจการนำให้แก่เดิมด้วย?

ลูเซียน พาย อธิบายว่าเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้เดิมกล้ายเป็นผู้นำสูงสุดของจีนนั้น

เนื่องมาจากการถืออาวุโสในวัฒนธรรมทางการเมืองของจีน⁸⁷ ดังที่เราได้เห็นแล้วว่าก่อนเดิม ใจ “ตกอับ” ทางการเมืองครั้งที่สามนั้น เขามีฐานะเป็นผู้นำอันดับสามรองจากเหมาและโจว เมื่อเหมาและโจวเสียชีวิตไปแล้ว เดิมจึงกล้ายเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดภายใต้พรรคราช ด้วยเหตุนี้ผู้นำคนอื่นๆ จึงยอมหลีกทางให้แก่เขา

นอกจากเหตุผลดังกล่าวแล้วการที่เดิมช่วย old guard ซึ่งถูกโชมตีระห่ำจากการปฏิวัติวัฒนธรรมให้กลับสู่อำนาจจะระหว่างปี 1973-75 (ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว) น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้ old guard ยอมยกเดิมให้เป็นผู้นำของพวกเข้า เพราะการช่วยเหลือดังกล่าวนอกจากจะเป็นการสร้างบุญคุณต่อกันเป็นส่วนตัวแล้ว ยังแสดงให้เห็นว่าเดิมเป็นผู้ที่สามารถช่วยเหลือกอบกู้กลุ่มให้พ้นจากความตกต่ำได้อีกด้วย

แต่ที่สำคัญเหนือสิ่งอื่นใด ผู้เขียนคิดว่า การยอมรับเดิมเกิดจากการที่เขาเป็นผู้ที่สามารถชี้ทางออกจากมุ่งอันของการพัฒนาแบบเหมา (Maoist model) ได้ ภายหลังการเสียชีวิตของเหมา ผู้นำจีนต่างตระหนักว่าการพัฒนาสังคมนิยมแบบเหมาไม่สามารถแก้ปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจที่จีนกำลังเผชิญอยู่ได้ แต่ก็ไม่สามารถให้คำตอบได้ว่า การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมนิยมโดยไม่ใช้การพัฒนาแบบเหมาจะทำได้อย่างไร การที่เดิมสามารถเสนอทางออกให้หลุดพ้นจาก “ความอับจนทางปัญญา” ตรงนี้ได้ ทำให้เขามีเพียงแต่เป็นผู้ที่มีอาวุโส เป็นผู้ที่เคยกอบกู้กลุ่ม old guard เท่านั้น แต่ยังเป็นผู้นำทางปัญญาที่จะนำพาประเทศชาติให้หลุดพ้นจากหายนะภัยไปสู่ความศิวิไลซ์ในอนาคตได้อีกด้วย

86. Ladany, *The Communist Party of China*, p. 380.

87. Pye, “An Inductory Profile”, p. 419.

บทสรุปท้าย

กล่าวในแง่มุมหนึ่ง ในปัจจุบันเดิ้ง เสียผิดคือ ผู้กุมชะตากรรมของชารเจนกว่าพันล้านคน เมื่อมองย้อนกลับไปในอดีตเราจะพบว่ากว่าจะก้าวมาถึงจุดนี้ ชีวิตของเข้าได้ผ่านอุปสรรคหลากหลายต่างๆ มาจากmany เขาเคยล้มรัสทั้งความพ่ายแพ้อันเจ็บปวดและขัยชนะอันรุ่งโรจน์ห้อมหวาน การที่ชีวิตของคนๆนี้มีทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวตุ่นเป็นเรื่องธรรมดางามญี่ปุ่น เสียเหลือเกิน แต่การที่เดิ้งต้องตกต่ำทางการเมืองถึงสามครั้งสามครา ทว่าสามารถกลับมาอย่างยิ่งใหญ่ได้นั้น นับว่าเป็นเรื่องที่ชวนให้พิศวงอยู่ไม่น้อย

แม้ว่าชีวิตของเดิ้งจะเป็นเรื่องชวนพิศวงเพียงใดก็ตาม เมื่อเราศึกษาประวัติศาสตร์พระรัตนโกสินทร์ จีนอย่างถี่ถ้วนแล้วก็จะพบคำอธิบายของความพิศวงนั้นได้ไม่ยากนัก ชีวิตของเดิ้งไม่ใช่ชีวิตของ “ซุปเปอร์แมน” แต่เป็นชีวิตของนัก

ปฏิวัติซึ่งผูกพันอยู่กับกลุ่มสมาชิกอาชญาโสของพระคอมมิวนิสต์จีนอย่างแน่นแฟ้น เกือบชั่วชีวิตเข้าต่อสู้เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของคนกลุ่มนี้มาโดยตลอด เมื่อได้ก้ามที่เกิดความขัดแย้งภายในพระรัตน์ เขายังต่อสู้กับกลุ่มการเมืองอื่นๆ (หลินเปีย เจียง ชิง) อย่างເອົາເປັນເອຕາຍ รวมกับต่อสู้กับ “ศัตรูทางชนชั้น” (ในความเป็นจริง เขาภรรยาบุว่าหลิน เปีย และเจียง ชิง เป็นศัตรู) เมื่อมองในแง่นี้แล้วเดิ้งเป็นสมาชิกของกลุ่ม old guard มากกว่าเป็นสมาชิกของพระรัตน์ จีนเสียอีก เนื่องจากความผูกพันอันลึกซึ้งดังกล่าวทำให้ความรุ่งโรจน์หรือตกต่ำของเดิ้งเกี่ยวพันกับสถานะภายในพระรัตน์ของกลุ่ม old guard อย่างใกล้ชิด เมื่อเราศึกษาชีวิตของเดิ้ง จากมุมมองเช่นนี้จะทำให้ความพิศวงดังกล่าวหายไปและสามารถเข้าใจชีวิตของเข้าได้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น